

MOBIILEILLA TYÖSSÄOPPIMISTA OHJAAMAAN

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	5
2	Learning by Doing ammatillisessa koulutuksessa	7
3	Portfolio-oppiminen.....	12
4	Työssäoppiminen ohjatusti tietoteknologiaa hyödyntäen.....	16
5	Työssäoppimisprosessin suunnittelu.....	25
6	Opiskelijan työssäoppiminen yhteisöllisenä vertaisoppimisena.....	33
7	Tavoitteellinen työssäoppimisen ohjaus tietoteknologiaa käyttäen	42
8	Oppimisen ja osaamisen arviointi	49
9	Opettajien hankepilotit	52
10	Loppusanat.....	56

MOBIILEILLA TYÖSSÄOPPIMISTA OHJAAMAAN

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen
pedagogisen oppimisympäristön
kehittäminen -hankkeen loppujulkaisu

TEKIJÄT

Brotkin Erkki
Konkarikoski Anu
Lankinen Hanna
Mattila Kaija
Silander Pasi
Sivén Tuula
Toijala Hanna

PIIRRETYT KUVAT

Hanna Toijala
CC BY-SA-NC

GRAAFINEN SUUNNITTELU JA TAITTO

Sanna Henttonen

JULKAISIJA

Päijät-Hämeen koulutuskonserni
-kuntayhtymä, Koulutuskeskus Salpaus,
2014

VERKKO-OSOITE

bit.ly/mobiileillaohjaamaan

ISBN 978-952-5715-06-4

[1]

Johdanto

1 JOHDANTO

Tervetuloa perehtymään opettajien ja opiskelijaryhmien aidoissa työssäoppimistilanteissa testaamiin, tietoteknologiaa ja mobiililaitteita monipuolisesti hyödyntäviin pedagogisiin menetelmiin ja käytänteisiin. Kehittäminen ja pilotointi on tehty Opetushallituksen rahoittamassa ”Työpaikalla tapahtuvan oppimisen pedagogisen oppimisympäristön kehittäminen” -hankkeessa (ToPo) vuosina 2013–2014. Hankeverkostossa mukana ovat olleet Helsingin kaupungin opetusvirasto, Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja / Stadin ammattiopisto, Invalidisäätiö / Keskuspuiston ammattiopisto, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä / Ammattiopisto Nurmee, Koulutuskuntayhtymä Tavastia / Ammattiopisto Tavastia ja Päijät-Hämeen koulutuskonserni -kuntayhtymä / Koulutuskeskus Salpaus.

Hankkeen aikana toteutetuissa piloteissa on hyödynnetty mobiililaitteita ja tietoteknologiaa työssäoppimisessa ja työssäoppimisen ohjauksessa. Olemme koonneet julkaisuun käytännön esimerkkien lisäksi menetelmiä, käytänteitä ja malleja, joista toivomme olevan hyötyä niin vasta aloitteleville kuin pidemmälle ehtineillekin. Julkaisussa puhumme työssäoppimisesta, mutta sisältö on tarkoitettu yhtä lailla sovellettavaksi laajemmin kaikkeen työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen ja ennen kaikkea sen ohjaukseen. Kattavamman sisällön ja lisää opettajien kokemuksia sekä case-kuvauksia löydät verkkojulkaisusta osoitteesta bit.ly/mobiileillaohjaamaan.

Työssäoppimisen tulee olla tietoista, tavoitteellista ja oppimisprosessipohjaista uusien asioiden oppimista ja soveltamista aidoissa työelämän konteksteissa. Se ei siis saisi koskaan olla vain mallioppimista tai muiden mukana uimista. Työelämän oppimisympäristössä opitaan ammatissa tarvittavia tietoja ja taitoja. Työssäoppimisessa opitaan uusia kompetensseja, ei ainoastaan sovelleta teoriajaksoilla tai oppilaitoksessa opittuja asioita.

Työssäoppimista on ohjattava, jotta päästään haluttuihin tavoitteisiin. Tietoteknologiaa käyttäen pedagogiikka, oppimisprosessi ja sen ohjaus sekä reflektio saadaan mukaan työssäoppimiseen. Tabletit ja muut mobiililaitteet toimivat opettajan pedagogisena teleskooppikätenä, jolla oppimisprosessin struktuuri ja ohjaus ulotetaan työpaikalle, niin opiskelijan kuin työpaikkaohjaajan ja työyhteisönkin tueksi.

Työssäoppimisen sähköisellä portfolioilla ja oppimispäiväkirjalla sekä ryhmäkeskusteluilla verkossa on keskeinen merkitys opiskelijan oman osaamisen kehittämisessä ja sen näkyväksi tekemisessä. Samalla opiskelijat saavat tietoyhteiskunnan ja työelämän vaatimia valmiuksia hyödyntää tietoteknologiaa. Sähköinen portfolio tarjoaa menetelmiä ja työkaluja työssäoppimiseen, osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä joustaviin opintopolkuihin.

[2]

Learning by Doing
ammattillisessa
koulutuksessa

2 LEARNING BY DOING AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA

Learning by Doing – tekemällä oppiminen, ajattelua unohtamatta, on hyvä lähtökohta ammatillisen koulutuksen työssäoppimiseen. Työssäoppiminen perustuu tällöin ilmiöpohjaiseen oppimiseen, jonka lähtökohtana ovat kokonaisvaltaiset todelliset ilmiöt. Taustalla tekemällä oppimisessa on pitkälti John Deweyn teoria, jossa tieto ja toiminta kietoutuvat erottamattomasti yhteen. Kyseessä on holistinen oppimiskäsitys, jonka mukaan kaikki aineet tulisi opettaa osana suurempaa kokonaisuutta.

Tekemällä oppiminen on luonnollisin tapa oppia uutta ja tekemisen mahdollistavat taidot. Ihminen oppii välittömien tekojensa ja ratkaisujensa kautta, aidosta toiminnasta ja kokemuksista. Ammatillisessa koulutuksessa se merkitsee, että osaamista hankitaan aidossa kontekstissa autenttissa ympäristössä oman alan työtehtävissä. Ammattiin liittyviä tietoja ja taitoja opitaan oppiainerajat ylittäen ja oppiaineita integroiden. Ammatillisten tutkintojen tutkinnon osat sisältävät alakohtaisia ilmiöitä kuten esimerkiksi sähkö, rakentaminen ja ravitsemus. Ammatitilasta riippumatta kaikkiin tutkintoihin sisältyy asiakaspalvelua – asiakaspalvelu on myös ilmiö. Ammatillisen osaamisen edellyttämät ammatilliset tutkinnon osat ja yhteisten tutkinnon osien aineet – muun muassa matematiikka, tieto-

tekniikka, työelämätaidot, kielet ja sosiaaliset vuorovaikutustaidot – sulautuvat alakohtaisesti yhteen erityisesti asiakaspalvelun työssäoppimisessa.

YHTEISÖLLISTÄ OPPIMISTA

Ilmiöpohjainen oppiminen on lähtökohdiltaan sosio-konstruktivistista. Oppijan rooli on olla aktiivinen tiedonrakentaja, ja tieto muodostuu ongelmanratkaisun tuloksena palasista, joista konstruoidaan aina käyttötilanteeseen soveltuva kokonaisuus. Ilmiöpohjaisessa oppimisessa tiedon tuottaminen ei ole vain yksilön sisäinen prosessi, vaan oppiminen tapahtuu sosiaalisessa kontekstissa ja eri työkaluja käyttäen. Työssäoppiessa oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa, työyhteisön jäsenenä.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuvilla on ennakko-odotuksena päästä tekemään käytännössä ja saada onnistumisen kokemuksia. Motivaatiolla ja sitoutumisella on selkeä yhteys oppimiseen. Ollakseen motivoitunut opiskelijalla täytyy olla tavoite. On tärkeää, että koulutus vastaa odotuksia ja luo uusia näkökulmia ammatilliseen osaamiseen.

*"Asiat, jotka on
opittava tekemään,
opitaan vain
tekemällä niitä."*

Aristoteles

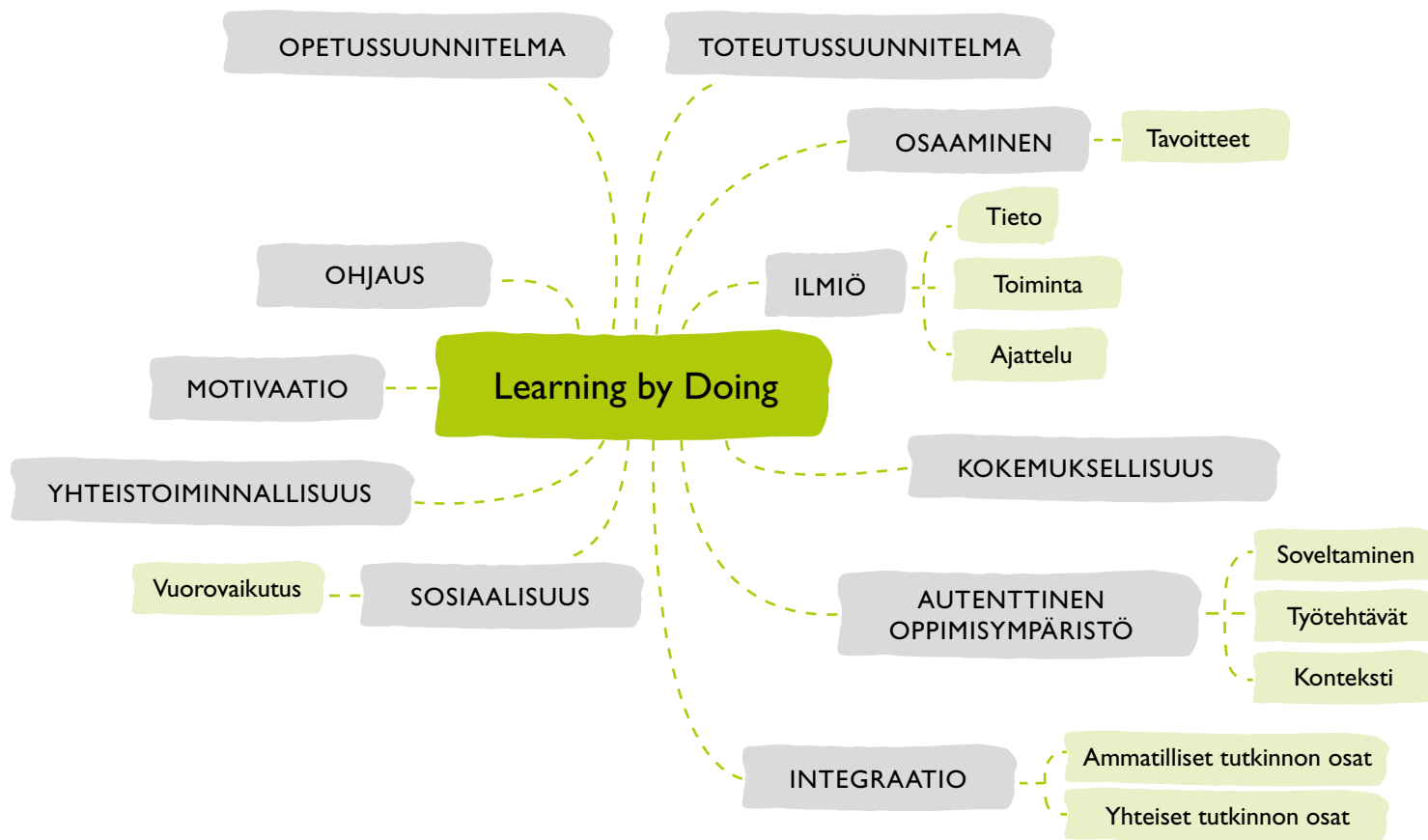
TEKEMÄLLÄ OSAAJAKSI

Uusia tehtäviä aloittaessaan opiskelijan osaaminen on rajallista. Tekemällä ja toistamalla osaaminen kehittyy, mutta jos työ ei muutu haasteellisemmaksi, johtaa se lopulta ikävystymiseen. Toisaalta jos haasteet kasvavat yli osaamisen, työ alkaa ahdistaa. Haasteiden ja osaamisen kehittymisen välille tulee saada tasapaino. Mielekäs oppimisympäristö tarjoaa virikkeitä ja haasteita ja edesauttaa myönteisen motivaation kehittymistä. Opiskelijan tulisi saada vahvistavia oppimiskokemuksia.

Motivaation säilyminen läpi opiskeluajan on haaste. Parhaisiin tuloksiin päästään, kun oppiminen kytketään autenttisiin ja mielekkäisiin oppimistehtäviin. Työssäoppiminen on erityisen motivoivaa silloin, kun ammatillinen mielenkiinto ja käytäntö kohtaavat. Toiminta, jossa on runsaasti yhteyksiä opiskeltavaan aiheeseen, tuottaa parhaan oppimistuloksen. Teko luo tietoa, työssäoppies-
sa tehdään käytännön asioita ja niiden pohjalta muotoillaan myöhemmin tietoa ja päätelmiä. Taitojen myötä syntyvät valmiudet ja tavat toimia, ammatillinen kompetenssi muodostuu. Varsinaisen käsillä tekemisen ohella tärkeä taito on ajattelu. Ajattelu on siis myös tekemistä Learning by Doing -oppimisessa.

Ammattiin liittyvien teknisten taitojen lisäksi työtehtävissä opitaan ja käytetään vuorovaikutus- ja asiakaspalvelutaitoja.

Learning by Doing mahdollistaa oppiainerajat ylittävän opetuksen toteutuksen. Opetussuunnitelma avataan työtehtäviksi, joilla osaaminen saavutetaan autenttisessa oppimisympäristössä. Oppiminen on yhteistoiminnallista ja motivoivaa. Kaija Mattila 2014.

INTEGROIDEN ONNISTUNEITA OPPIMISKOKEMUKSIA

Ammattiin oppimisen perusta ovat aiemmin opitut, usein kulttuurin välittämät asiat kuten kieli, matematiikka ja metatiedot. Kuitenkin pelkästään lukemisen tai teorian tasolla opittu tieto jää usein pinnalliseksi ja hankalaksi soveltaa. Esimerkiksi ulkoa opitut kemian ja fysiikan perusteet tai matematiikan peruslaskutoimitusten kaavat ilman aitoa kontekstia ja ongelmanasettelua jäävät irrallisiksi eivätkä siirry varsinaiseksi osaamiseksi, jota työelämässä oikeasti tarvitaan.

Työssäoppimisessa tietoa sovelletaan käytäntöön esimerkiksi ongelman ratkaisussa, joten teorioilla ja tiedoilla on välitön käyttöarvo ja se tulee näkyväksi. Uuden tiedon omaksumisen ja syväsuuntautuneen oppimisen kannalta on merkityksellistä soveltaa ja käyttää tietoa jo oppimistilanteessa. Työelämän konkreettiset työtehtävät kehittävät kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja sisäistämistä. Oppiminen perustuu myös itse tuotettuun kokemukseen ja ajoitukseen. Oppijan omat aistihavainnot, tulkinta, merkitysten muodostaminen ja toiminta tukevat opetettavien asioiden ymmärtämistä, jolloin oppiminen on oppijan kannalta mielekästä ja merkityksellistä toimintaa.

OPETTAJA VALMENTAJANA – OPISKELIJA KESKIÖSSÄ

Opettajan roolina on olla innostava valmentaja, opiskelijan yksilöllisen ammatillisen kasvun tukija, motivoija ja oppimisen mahdollistaja. Tämä edellyttää ihmissuhdetaitoja ja empatiaa, halua ohjata opiskelijan kasvua ja kehitystä sekä kykyä olla aidosti kiinnostunut opiskelijoista ja heidän ammatillisen osaamisensa kehittymisestä. Opettajan tulee pystyä suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan koulutusta yhteistyössä toisten opettajien ja työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa. Opettaja ei vain perinteisesti opeta vaan organisoii, ohjaa ja johtaa oppimisprosesseja, joiden keskiössä on opiskelijan osaamisen kehittyminen. Uusissa sähköisissä oppimisympäristöissä toimiminen edellyttää uusia taitoja, kuten työpaikalla tapahtuvaa (mobiili)ohjausta, verkkopedagogisia taitoja, uuden teknologian käyttöönottoa opetuksessa ja ohjauksessa sekä verkosto-osaamista.

Mielestäni uuden pedagogiikan kokeilussamme tiedon pitää siirtyä kaikissa mahdollisissa suunnissa, jotta ymmärrys omista ratkaisuisista, vaadittavasta osaamisesta, toivotuista ratkaisuista ja osaamisen kertymisestä näkyisi mahdollisimman hyvin. Näin vastuuta oppimisesta voidaan siirtää oikeasti ja tavoitteellisesti oppijoille. Ja näin myös opitaan muilta tiimiläisiltä.

VALMENTAJA JARNO RÄSÄNEN, luonnonvara-ala url.fi/jnn

[3]

Portfolio-
oppiminen

3 PORTFOLIO-OPPIMINEN

Anna opiskelijoiden käyttää luovuuttaan portfoliotyöskentelyssä.
Oman näköinen portfolio motivoi oppimaan.

Portfoliotyöskentely on oivallinen menetelmä osaamisperusteiseen ja ilmiöpohjaiseen oppimiseen ja se helpottaa eri aineiden integrointia. Portfolio-oppiminen ja oman portfolioon työstäminen motivoi, kun opiskelija voi hyödyntää luovuuttaan, tietoteknologiaa, eri mediaelementtejä sekä sosiaalista mediaa. Näin opitaan tulevassa työelämässä ja tietoyhteiskunnassa tarvittavia taitoja mielekkäissä ja autenttisissa kontekstissa.

Portfolio soveltuu erityisesti projektimaiseen oppimiseen, jossa opiskelijaryhmän tehtävänä on löytää vastauksia ja ratkaisuja kiinnostaviin ongelmiin tai toteuttaa toimeksiantoja työsalissa ja työpaikoilla. Tietoja ja taitoja hankitaan sekä opittua sovelletaan ongelmalähtöisesti. Oppiminen on yhteisöllistä ja oppimisympäristöjä ovat oppilaitoksen ja työpaikkojen lisäksi ympäröivä yhteiskunta ilmiöineen. Opettajan roolina on olla valmentaja, joka tukee opiskelijoiden projekteja ja tarvittaessa myös auttaa sekä ohjaa, mutta opiskelijoilla on päävastuu tekemisestä. Projektin etenemisen seuraamisessa ja ohjaamisessa sähköinen portfolio on opettajalle erittäin hyödyllinen työväline. Opettaja näkee myös ryhmän jäsenten osallisuuden projektissa.

Tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset ja osaamistaavoitteet sekä opiskelijan asettamat omat tavoitteet ohjaavat portfoliotyöskentelyä. Näin opiskelijan prosessi on intentionaalinen; opiskelija on aina tietoinen oppimisen tavoitteista ja kulkee niitä kohti. Yksilölliset tavoitteet ja joustavat opintopolut tukevat motivaatiota ja opintoihin sitoutumista.

Opiskelijan on motivoivaa nähdä oma kehityksensä, johon myös opettaja pääsee kiinni uudella tavalla sähköisen portfolion tuoman oppimisprosessin läpinäkyvyyden ansiosta. Parhaimmillaan portfolioon taltioituu opiskelijan koko oppimisprosessi ja osaaminen, jolloin opiskelija pystyy myös itse refleктоimaan omaa oppimistaan, kun se on tullut näkyväksi. Oppimiseen liittyvä pohdinta voi olla myös portfolioista erillään olevassa oppimispäiväkirjassa. Reflektio edistää ja vahvistaa oppimista sekä kehittää metakognitiivisia taitoja.

Kun kaikki tuotokset, oppimistehtävien vastaukset, omat muistiinpanot ja palautteet löytyvät kootusti yhdestä paikasta, on ammattiosaamisen näyttöön valmistautuminen vaivattomampaa. Portfolioon voi dokumentoida myös ammattiosaamisen näyttöön liittyviä asioita kuten näyttösuunnitelman, työsuunnitelmia, toteutettuja työtehtäviä, omia pohdintoja ja ammattiosaamisen näytön itsearvioinnin.

SÄHKÖINEN PORTFOLIO – OPISKELIJAN TUOTOSTEN KOKOELMA TEKEE OSAAMISEN NÄKYVÄKSI

Sähköinen portfolio on oppimisen työkalu verkossa, jonne opiskelija taltioi omaa oppimisprosessiaan, tehtäviään, muistiinpanojaan ja tuotoksiaan. Sähköistä portfolioa voi käyttää missä ja milloin vain, tietokoneella ja mobiililaitteilla, tabletilla ja älypuhelimella. Se mahdollistaa myös erilaiset mediaelementit, kuten kuvat ja videot esimerkiksi työvälineiden käytöstä ja työvaiheista. Opiskelija voi julkaista portfolioistaan osat, jotka kullakin hetkellä ovat oleellisia tai joiden hän haluaa näkyvän muille vertaisoppimista ja ohjausta varten.

*Kannusta opiskelijaa kirjaamaan muistiin myös
pieleen menneitä asioita – ja oppimaan niistä.*

Portfolio voi koostua esimerkiksi omista lähtökohdista ja tavoiteista, oppimistehtävien vastauksista, muistiinpanoista, projekteista, oppimispäiväkirjasta, itsearvioinneista ja reflektioista. Se voi sisältää myös opettajan ja työpaikkaohjaajan ohjeita, palautteita ja arviointeja sekä muiden opiskelijoiden antamaa vertaispalautetta.

Maarakennuksen laajennetun työssäoppimisen opiskelijoilla on talvella vähemmän käytännön töitä. Opiskelijat kuvaavat työmaiden työprosesseja Blogger-blogiinsa työssäoppimisen ajalta ja täydentävät teoriaosuuksia ja linkkikokoelmaa ko. postauksiin talven pidempien teoriaopintojen aikana. Viime aikoina on ollut havaittavissa, että työmaille ei haluta viedä sitä parasta älylaitetta vaan otetaan mukaan vanhempi enemmän kosteutta ja putoamista kestävä kännykkä.

LEHTORI JUKKA PALONPERÄ url.fi/jmU

OPPIMISEN PORTFOLIOSTA NÄYTEPORTFOLIOKSI

Sähköiseen portfolioon kertyy opintojen aikana runsaasti monimediaista sisältöä osana oppimisprosessia. Siksi muun muassa työnhakua varten kannattaa työstää edustavimmista tuotoksista tiivis näyteportfolio. Näyteportfolion avulla opiskelija tekee näkyväksi osaamisensa ja voi markkinoida ammattitaitoaan. Opintojen loppuvaiheessa – tai ennen kesätyön, työssäoppimis- tai jatko-opintopaikan hakemista – opiskelija valitsee omasta portfoliostaan edustavimmat työnäytteet ja oppimistehtävät. Portfolio on käytettävissä ja täydennettävissä opiskelun jälkeen.

Useissa verkkojulkaisuun tarkoitetuissa sosiaalisen median palveluissa on mahdollista käyttää sisältökohtaisia tunnisteita. Lukijalle voi tietyllä tunnisteella hakea ja lähettää halutut – edustavimmat tai vain tietyn aiheiset – sisällöt luettavaksi. Sisältöjen julkisuutta voi käyttäjä yleensä itse säädellä, monissa palveluissa sisällön voi jakaa myös salaisen linkin taakse tai suojata salasanalla.

Käytimme blogia työvaltaisen oppimisen prosessien ja ammatillisen osaamisen portfoliona, oppimispäiväkirjana ja tehtävien palautuslustana. Lisäksi viime aikana opiskelijat ovat tehneet myös englannin sekä taide- ja kulttuurikurssin tehtäviä blogiin. Hyödynsimme maksutonta Blogger-blogia, koulun tietokoneita sekä opiskelijoiden omia mobiililaitteita. Aluksi palaute oli joidenkin puolelta kriittistä ja tuli paljon miksi-kysymyksiä. Väliarviointi voimaannutti ja motivoi opiskelijoita ja rohkaisi jatkamaan. Marraskuussa 2014 blogit olivat jo kaikille itsestään selvyyksiä ja intoa riitti. Joulukuussa yksi opiskelija suunnitteli tekensä opinnäytteen blogimuotoon. Suosittelemme toimintamallia erityistä tukea vaativan opiskelijan ohjaukseen: Näen jo nyt, kuinka blogin hyödyntäminen osallistaa, valtaistaa ja voimauttaa sekä ennen kaikkea innostaa kuvailemaan, dokumentoimaan ja kertomaan erilaisista ammatillaiseksi kasvamisen prosesseista.

LEHTORI JARI KARTTUNEN, *tanssiala* url.fi/jnE

Anttila, R., Silander, P. & Kirjonen, T. (2013). Portfolio-oppiminen, PoPo-kehittämishanke.

[4]

Työssäoppiminen
ohjatusti
tietoteknologiaa
hyödyntäen

4 TYÖSSÄOPPIMINEN OHJATUSTI TIETOTEKNOLOGIAA HYÖDYNTÄEN

Työssäoppiminen ja työvaltainen oppiminen oppilaitoksessa ovat keskeinen ja kasvava osa ammatillista koulutusta. Monipuoliset työtehtävät aidossa ympäristössä saavat aikaan työelämän kannalta oikeanlaista osaamista. Käytännön työtehtävissä kohdatut haasteet herättävät opiskelijassa tarpeen hankkia tietoa ja kehittää taitoja. Osaamistarve synnyttää motivaation, mikä lisää opiskelijan aktiivisuutta ja vastuuta omasta oppimisestaan. Oppimista ja sen ohjausta on mahdollista tehostaa ja syventää, kun tietoteknologiaa ja mobiililaitteita hyödynnetään ohjauksessa, yksilöllisen oppimisen monipuolistamisessa ja vertaisoppimisen mahdollistamisessa.

Opiskelijan yksilöllisen opintopolun perustana on joko henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Molemmissa lähtökohtana on hyödyntää ja huomioida osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mahdollisuudet. Sähköisinä nämä yhteisesti päivitettävät dokumentit kulkevat ajantasaisina opiskelijan mukana läpi opintojen ja ovat koko ajan kaikkien osapuolten saatavilla.

Autoalan opiskelijoiden oma idea oli käyttää WhatsAppia työvaltaisen projektin dokumentointiin ja yhteydenpitoon erityisopettajan ja ammatillisen ohjaajan kanssa. Tämä mahdollisti välittömän palautteen antamisen ja kannustuksen. Työskentelyn myötä motivaatio, vastuullisuus ja sitoutuminen kasvoi. Opiskelijat saivat onnistu-

misen kokemuksen myös siitä, kun saivat opastaa opettajaa älypuhelimien käytössä eli perinteiset roolit rikkoutuivat.

ERITYISOPETTAJA MARJUT SIHVONEN urly.fi/jmM

OPETTAJAN ROOLI OHJAAJANA

Työssäoppimista ohjaavalla opettajalla on keskeinen rooli suunnitella yhteistyössä opiskelijan ja muiden opettajien sekä työpaikkaohjaajien kanssa opiskelijalle oikeat ja riittävän laajat työtehtävät sopivina kokonaisuuksina. Opettajalta vaaditaan ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien perusteellista tuntemusta, taitoa avata ne opiskelijalle ja työpaikkaohjaajalle sopivina kokonaisuuksina työtehtäviin kytkettynä sekä kykyä tukea opiskelijaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman päivittämisessä työssäoppimisjaksolle.

Opettajan tehtävänä on huolehtia, että työpaikkaohjaaja ja opiskelija tuntevat eri osapuolten roolit ja vastuut. Opettaja varmistaa, että työpaikalla on mahdollista oppia tutkinnon perusteissa määritellyt asiat ja suorittaa ammattiosaamisen näytöt. Opettaja valmentaa opiskelijaa niin, että hänellä on mahdollisuus saavuttaa tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimukset ja että oppiminen tapahtuu ohjatusti ja tavoitteellisesti aikataulun mukaisesti. Video-ohjaus vähentää opettajan tarvetta ohjauksen tekemiseen ja säästää matkustamiseen kuluvaa aikaa.

Huolehdi, että pelisäännöt ja tehtäväjako sovitaan opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja opettajan kesken.

LOMAKEPOHJA SÄHKÖISENÄ: bit.ly/lomakkeet TOP-muistilista

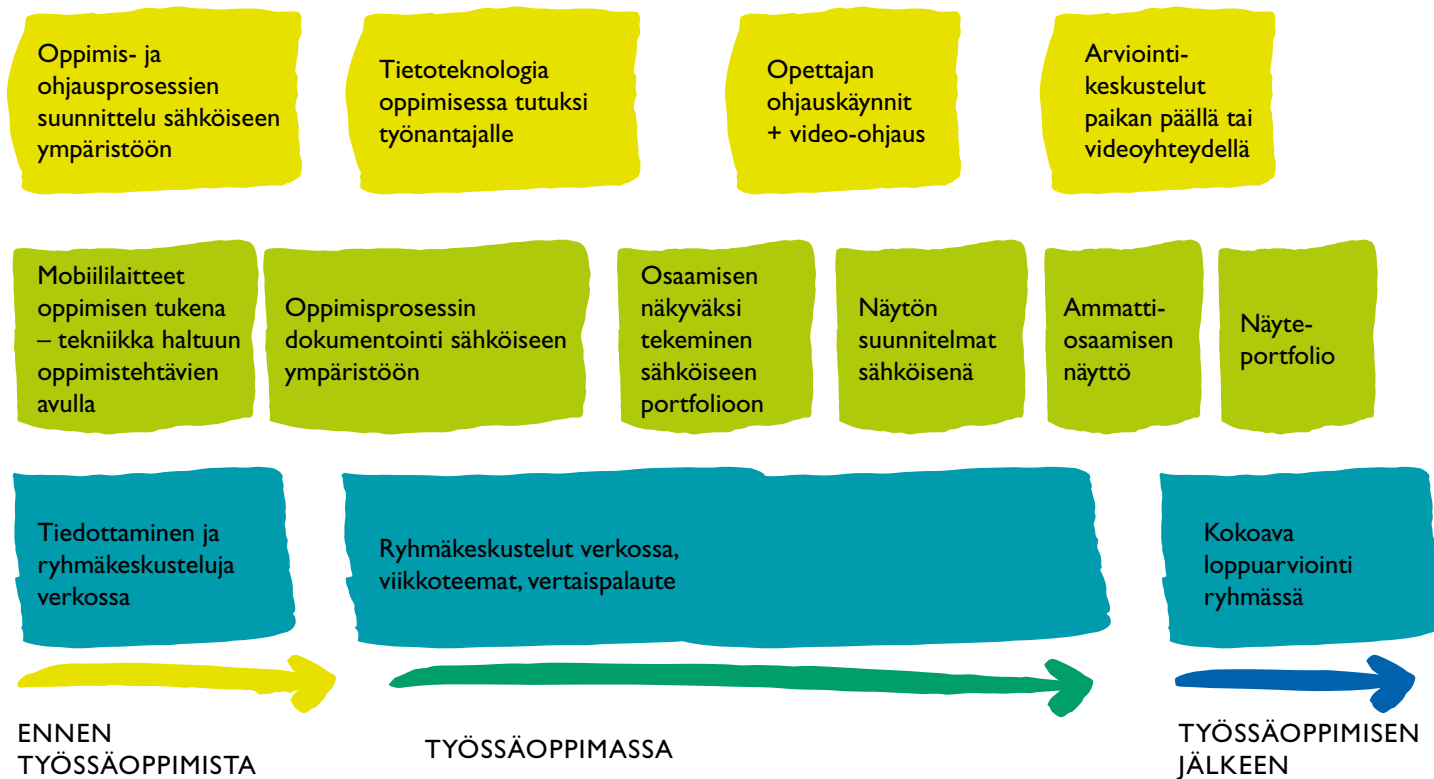
OPISKELIJA OPPIMISEN KESKIÖSSÄ

Työssäoppimisprosessissa opiskelijan vastuulla on monia asioita, usein alkaen jo työssäoppimispaikan etsimisestä ja aktiivisesta osallistumisesta työssäoppimissopimuksen laatimiseen. Opiskelija asettaa opettajan ohjauksessa omat tavoitteensa ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteereiden pohjalta oman HOPS:nsa tai HOJKS:nsa mukaisesti. Hänellä on vastuu oppimisestaan ja sovitujen työ- ja oppimistehtävien tekemisestä noudattaen annettuja ohjeita ja työturvallisuusmääräyksiä, työelämän pelisääntöjä ja salassapitovelvollisuutta.

Opiskelija dokumentoi oppimisprosessiaan, hakee palautetta sekä tekee itsearviointia sähköisen portfolion ja oppimispäiväkirjan avulla. Opiskelija laatii, tarvittaessa ohjattuna, koulutusalan käytänteiden mukaisen henkilökohtaisen ammattiosaamisen näyttösuunnitelman ja huolehtii sen hyväksyttämisestä. Opettaja arvioi oppimisprosessin aikana opiskelijan valmiutta ammattiosaamisen näyttöihin. Ammattiosaamisen näytöt tehdään ensisijaisesti työpaikalla.

Opettajat ja työpaikkaohjaajat kannustavat, ohjaavat, valmentavat ja antavat rakentavaa palautetta opiskelijalle. He huolehtivat myös, että opiskelija reflektoi sekä käsitteellistää oppimiaan tietoja ja taitoja. Palautteen avulla opiskelija saa tietää, mitä hän jo osaa ja mitä pitäisi oppia lisää. Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja tiedostamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin, tavoitteisiin ja arviointikriteereihin sekä osallistumaan aktiivisesti palaute- ja arviointikeskusteluihin.

Tietoteknologian monipuolinen hyödyntäminen

Tietoteknologia opettajan, opiskelijan ja ryhmän toiminnassa työssäoppimisprosessin eri vaiheissa. Anu Konkarikoski & Hanna Lankinen 2014.

Opintojen alkuvaiheesta asti opetellaan yleisten oppimisen taitojen lisäksi hyödyntämään tietoteknologiaa oppimisessa. Kun se muodostuu luontevaksi osaksi oppimiskulttuuria, kaikkien työ helpottuu. Uudet välineet ja menetelmät kannattaa ottaa käyttöön sisällöllisesti helpoin tehtävin, jotta kaikille saadaan onnistumisen kokemuksia.

Perehdyttämisen etuna oli jo aiemmin opittu Facebook-ryhmän hyödyntäminen oppimispäiväkirjan pitämiseen. Sähköisen oppimispäiväkirjan kirjallinen ja kuvallinen tuottaminen oli siis jo tuttua. Älypuhelimien ja Blogger-blogin käytön harjoitteluun varattiin yksi aamupäivä. Aamupäivä toteutettiin oppilaitoksen ATK-luokassa, jossa tarvittaessa pystyi käyttämään tietokonetta älypuhelimien tukena.

LEHTORI JARI LAINE, luonnonvara-ala urly.fi/jlm

Monet opiskelijat käyttävät päivittäin mobiililaitteita, joten niiden tekninen käyttö on useimmille tuttua. Silti oppilaitoksessa on varattava riittävästi aikaa mobiililaitteen käytön harjoitteluun tavoitteellisen oppimisen työvälineenä. Mobiilioppiminen tekee opiskelijasta parhaimmillaan aktiivisen tiedon tuottajan ja jakajan. Tietoteknologian monimediaisuudesta hyötyvät myös ne opiskelijat, joiden on vaikeaa ilmaista itseään kirjallisesti. Opiskelijat voivat opastaa toisiaan sekä opettajaa ja työpaikkaohjaajaa mobiililaitteiden ja ohjelmien käytössä. Opettaja auttaa opiskelijaa jäsentämään ja aikatauluttamaan oppimisen etenemisen – miksi, mitä tehdään, milloin ja miten – sekä innostaa ja motivoi opiskelijoita työskentelemään tavoitteellisesti tietoteknologiaa ja mobiililaitteita hyödyntäen.

Aika jees toi blogijuttu. Eipähän tarte kuluttaa paperia ja kynää kun voi kirjoittaa vapain sanoin sinne blogiin.

MERKONOMIOPIKELIJA

Hanna Toijala CC BY-SA-NC

Opettelemme yhdessä kuvaamaan työprosessien vaiheita, tekemään tiiviitä videoita mobiililaitteilla sähköiseen portfolioon ja keskustelemaan ammatillisesti verkossa.

YHTEISET PELISÄÄNNÖT

Opiskelijaryhmän kanssa luodaan yhteiset pelisäännöt verkossa työskentelyyn sekä sovitaan sähköisen oppimispäiväkirjan ja porfolion tekemiseen käytetty väline, merkintöjen tiheys ja julkisuus. Opettaja kertoo ohjauksen ja palautteen antamisen käytännöt. Päätetään verkossa käytävän ryhmäkeskustelun paikka ja ajat sekä videoyhteyden käyttö ohjauksessa ja arvioinnissa. Opiskelijat ohjeistetaan sopimaan työnantajan kanssa verkkotyöskentelyyn käytettävästä ajasta ja paikasta. Alasta riippuen tämä voi olla esimerkiksi kerran päivässä tai viikossa, joko työajan puitteissa tai sen ulkopuolella.

*Sovitaanko
näin?*

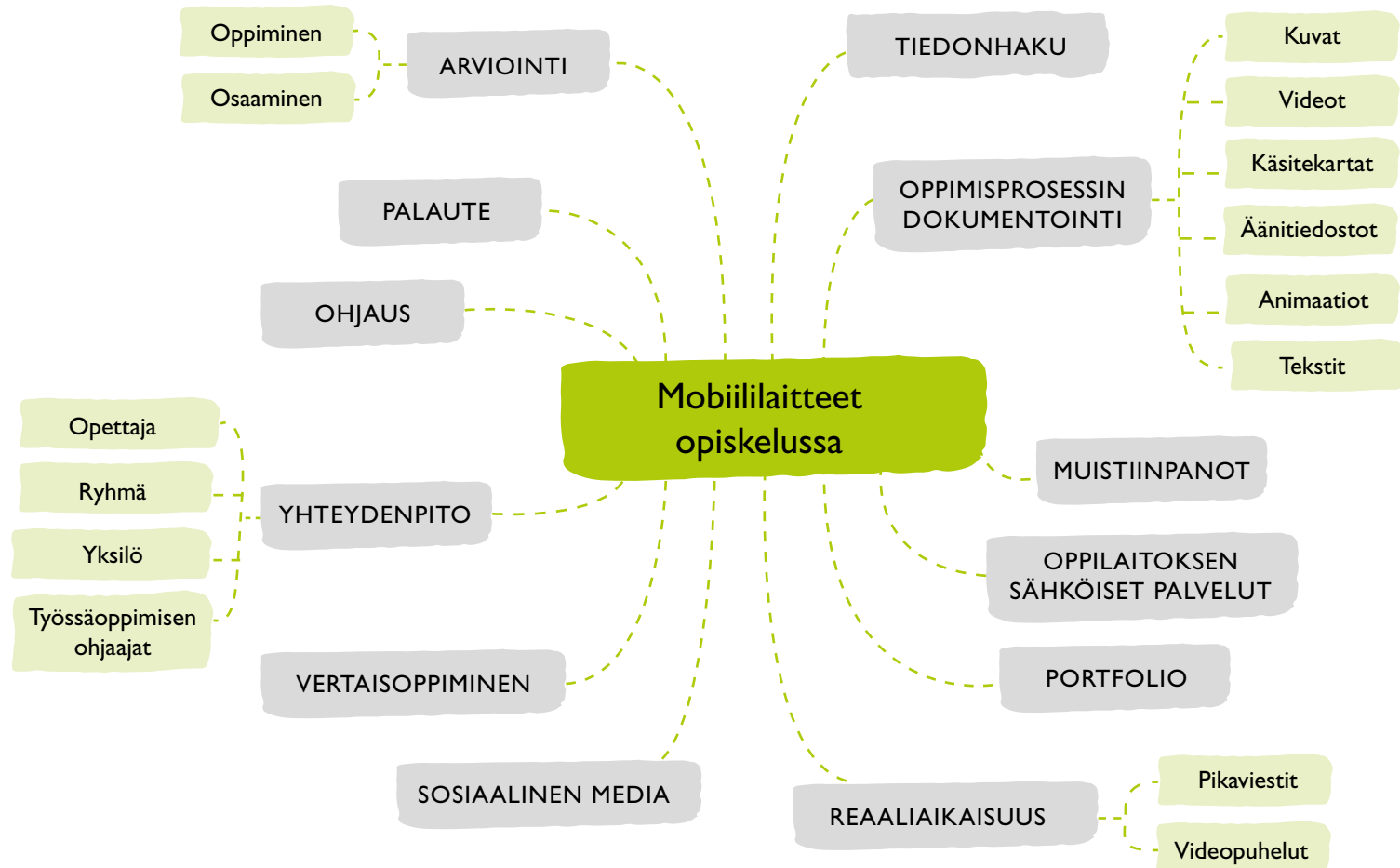
Tekisin jatkossa ennen työssäoppimiseen lähtöä selvät pelisäännöt. Tekisin etukäteen valmiiksi nähtäville, millaisista aiheista keskustellaan ja että jokainen kommentoi vähintään kerran opettajan aloitusta ja sen jälkeen vähintään kerran jonkun toisen opiskelijan kommenttia. Kaikki tämän päälle tuleva keskustelu on hyvä, mutta minimiraja pitäisi (jotta osio hyväksytään) asettaa aktiivisuuden turvaamiseksi.

OPETTAJA SOLEI VUORTENSOLA, hiusala [urly.fi/jnu](#)

Vaikka käytämme suljettuja Blogger-blogeja, ohjeistamme opiskelijat suojaamaan asiakkaiden ja potilaiden yksityisyyden riittävän tarkasti. Ei voi siis kirjoittaa esimerkiksi: ”103-vuotias entinen pappi.”

OPETTAJA SATU SALMINEN, sosiaali- ja terveysala [urly.fi/jmW](#)

Ohjaa opiskelijaa ammatillisen tekstin tuottamiseen ja sovi ryhmäsi kanssa pelisäännöt.

*Mobiililaitteet mahdollistavat opiskelijan oppimisprosessin dokumentoinnin, vertaisoppimisen ja ohjauksen reaaliaikaisuuden.
Kaija Mattila 2014.*

VIDEOINNIN HYÖDYNTÄMINEN

Mobiililaitteella on vaivatonta kuvata videota, tarvittaessa myös editoida ja tallentaa se pilvipalveluun. Opiskelija voi kuvata työmenetelmiä ja tilanteita esimerkiksi omiksi muistiinpanoiksi, tuotokseksi portfolioon tai ohjeeksi muille. Videon kannattaa olla lyhyt ja tiivis, jotta katsojan mielenkiinto säilyy. Käyttötarkoitus määrittää, kuinka tarkkaan videon käsikirjoitus pitää suunnitella. Meluisissa ympäristöissä katsottavissa videoissa kannattaa suosia tekstitystä äänen sijaan. Toisinaan lyhyellä videolla voi havainnollistaa jotakin puheena olevaa asiaa esimerkiksi pikaviestin liitteenä, jolloin sitä ei edes ole tarkoituksenmukaista säilyttää laitteessa tai tallentaa videopalveluun.

Videoasiaa hurjimuksille kesken rapukestien! Näyttösuunnitelma ja ehkä myös omaa pohdintaa näytön kulusta tehdään videolle. Kokeillaan, että näyttö olisi 2–3 tapahtuman prosessi. Esimerkiksi 2 tai 3 erkkariryhmää ja niiden tapahtumien toteuttaminen vastuullisena ja jokaisen tapahtuman välissä arvioidaan omalla porukalla (hippirinki). Alla minun videoni teille. Antakaa palaa!

VALMENTAJA JARNO RÄSÄNEN, luonnonvara-ala

(video-tehtävänanto Facebook-ryhmässä) [urly.filjnn](https://www.youtube.com/watch?v=urly-filjnn)

AINEISTOT VERKOSSA

Kaikki verkkoon tehty on aina helposti saatavilla mobiililaitteen ja nettiselaimen kautta myös työssäoppimisjaksolla. Tiedon äärelle pääsee nopeimmin, jos verkkosivusto on julkinen. Myös käyttäjiltä ja kirjautumista edellyttävät palvelut toimivat yhä paremmin myös mobiililaitteilla joko palvelun oman sovelluksen tai nettiselaimen kautta. Jotkut palveluista toimivat ainoastaan mobiililaitteilla.

Osa opettajista kokoa tekemäänsä aineistoa julkisille verkkosivustoille, kuten blogeihin, wikeihin tai avoimelle verkkokurssille. Näin tehdessään opettaja toimii esimerkkinä ammatillisesta verkostoitumisesta ja ammatillisen portfolion tekemisestä. Julkista aineistoa tuottavan – opettajan tai opiskelijan – kannattaa käyttää Creative Commons -lisenssiä (CC) määritelläkseen millaiset käyttöoikeudet hän antaa muille tuottamaansa sisältöön. Tämän julkaisun kuvissa on käytetty CC BY-SA-NC: nimi mainiten ja jako samoin ehdoin, ei kaupalliseen käyttöön.

Opiskelijoille kannattaa opettaa heti ensimmäisestä työssäoppimisesta lähtien, että työpaikalla tehdään myös verkossa olevia opintoja. Tällä hetkellä käytössä on teollisen pintakäsittelyn opettajatiimin wikissä olevat viikkotehtävät, joissa opiskelija esimerkiksi vertailee Blogger-blogissaan ja/tai suljetussa Facebook-ryhmässä eri työssäoppimispaikkojen ja oppilaitoksen työkäytänteiden eroja. Jatkossa teemme verkkoon kaikkia työkokonaisuuksia koskevat teorian tehtävät, jotka voi tehdä työssäoppimispaikalla tai oppilaitoksessa - missä nyt kutakin osaamista on oppimassa.

LEHTORI JARIVÄLKÄYNNEN [urly.filjms](https://www.youtube.com/watch?v=urly-filjms)

TYÖPAIKKOJEN NÄKEMYKSIÄ MOBIILILAITTEIDEN KÄYTÖSTÄ TYÖSSÄOPPIMISESSA

Hankkeessa suoritettiin haastattelut kuudella työpaikalla (autohuoltamo, ravintola, palvelutalo, päiväkot). Haastattelujen perusteella näyttää siltä, että monilla työpaikoilla tietoteknologian ja mobiililaitteiden sekä sosiaalisen median hyödyntäminen on vielä vähäistä, mutta asia koetaan tärkeäksi ja lähitulevaisuuden haasteeksi. Asiakkaisiin pidetään yhteyttä yhä enemmän sähköisesti.

Työtehtävien dokumentointia tarvitaan kaikilla työpaikoilla. Joillakin aloilla dokumentoidaan sähköisesti asiakastietoja sekä asiakkaan kanssa tehtyä työtä ja raportointi kuuluu olennaisena osana työhön. Yleistynyt on myös työn – esimerkiksi auton ja sen huollon vaiheiden – kuvaaminen. Kun opiskelijat dokumentoivat työskentelyään mobiililaitteilla, he oppivat ammattialalla tarvittavia taitoja ja tuovat laitteiden käytön osaamista työpaikoille.

Opettajan työssäoppimiskäynnit koetaan edelleen tärkeiksi, mutta videoneuvottelua voisi käyttää lisänä ohjaus- ja arviointikeskusteluissa. Videoneuvottelut mahdollistavat säännöllisen yhteydenpidon, riittävän ja oikea-aikaisen ohjauksen sekä vähentävät matkustamista. Videoneuvottelulla on oltava selkeät tavoitteet ja sen tulisi hyödyttää opiskelijaa ja työpaikkaohjaajaa. Tietoteknologian käyttö ei ole itseisarvo, vaan sen tulee olla pedagogisesti perusteltua.

Mobiililaitteita hyödyntävä työskentelytapa on vielä vierasta useimpien työpaikkojen työpaikkaohjaajille. Opiskelija voi tuoda oman mobiililaitteensa työpaikalle ja opastaa työpaikkaohjaajia sen käytössä. Periaatekeskustelu sähköisen portfolion ja oppimispäiväkirjan julkisuudesta pitää käydä oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan johdon välillä. Työpaikkaohjaajan kanssa on sovittava, milloin ja mitä opintoihin liittyviä asioita opiskelija voi tehdä työpäivän aikana – jatkuva mobiililaitteen esilläpito ei sovi monellakaan työpaikalla eikä se tee oppimisesta tehokasta.

Työpaikkaohjaajien kanssa käytyjen keskusteluiden perusteella oli palaute myönteistä ja he kertoivat opiskelijoiden kuvanneen ja kirjoittaneen oppimispäiväkirjaa selvästi aikaisempaa enemmän - innostuneina.

LEHTORI JARI LAINE, luonnonvara-ala urly.fi/jnm

Yllätyksenä tuli yhdessä yrityksessä asiakkaan koneen kuvaamiskielto. Vaikka kuvista konetta ei voinut yksilöidä, ei konetta saanut kuvata.

LEHTORI JARI LAINE, luonnonvara-ala urly.fi/jnm

Enemmän tietoa työssäoppimispaikalle siitä mihin kuvia käytetään: kuvauslupa (koneet, laitteet, eläimet ja ihmiset).

LUONNONVARA-ALAN OPISKELIJA urly.fi/jnm

[5]

Työssäoppimis-
prosessin suunnittelu

5 TYÖSSÄOPPIMISPROSESSIN SUUNNITTELU

Työssäoppiminen lähtee tutkinnon perusteista johdetun opetussuunnitelman määrittelemistä osaamistavoitteista. Osaamistavoitteet avataan konkreettisiksi työtehtäviksi, joita tekemällä opiskelijan on mahdollista oppia tavoitteen mukainen osaaminen. Opiskelijaa ohjataan tavoitteen mukaisen osaamisen saavuttamisessa kiinnittäen ohjauksessa huomioita ammatillisuuteen, asiakaspalveluun, turvallisuuteen ja työturvallisuuteen sekä yrittäjyyteen ja kustannustietoisuuteen. Opiskelija pohtii, miten nämä osa-alueet ovat työtehtävissä näkyneet. Opiskelija arvioi myös osaamisensa kehittymistä näillä osa-alueilla.

Työssäoppimisen ohjauksen nyrkki- tai peukalosäännöksi on luotu mobiilihansikas, joka toimii muistikkaana opiskelijan ohjauksessa niin opettajalle kuin työpaikkaohjaajalle. Opiskelija voi myös käyttää samaa jäsenystä oppimispäiväkirjassa tai oman oppimisen peilaamisessa (reflektoinnissa).

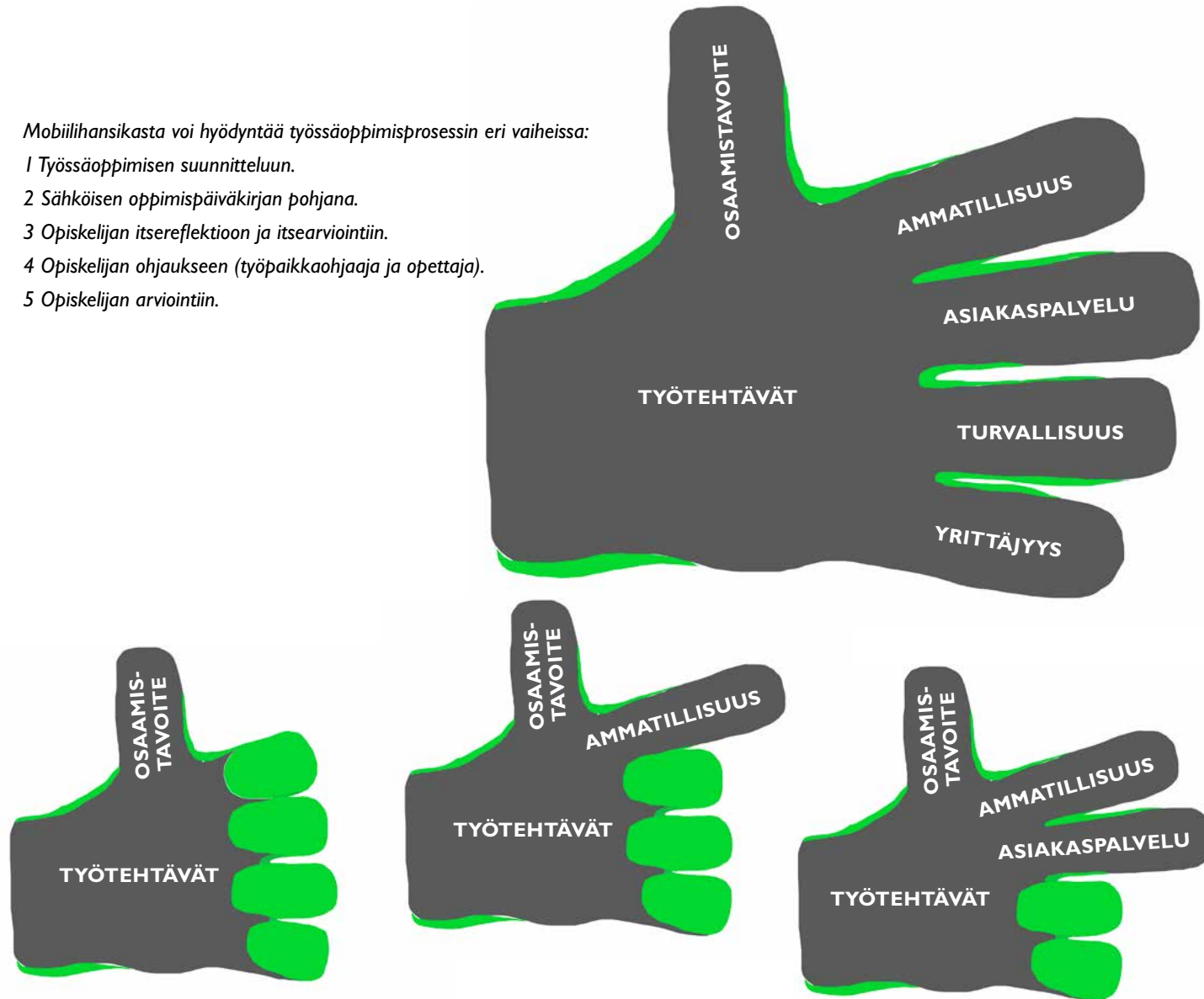

Osa asioista on hyvä opiskella oppilaitoksessa, osa työpaikalla. Selkeät tavoitteet helpottavat oppimista.

Hanna Toijala CC BY-SA-NC

Mobiilihansikasta voi hyödyntää työssäoppimisprosessin eri vaiheissa:

- 1 Työssäoppimisen suunnitteluun.
- 2 Sähköisen oppimispäiväkirjan pohjana.
- 3 Opiskelijan itsereflektioon ja itsearviointiin.
- 4 Opiskelijan ohjaukseen (työpaikkaohjaaja ja opettaja).
- 5 Opiskelijan arviointiin.

Mobiilihansikas työssäoppimisen ohjauksen tukena. urly.filjzX

TYÖSSÄOPPIMISPROSESSIN SUUNNITTELUTYÖKALU

Osaamista-voite	Työtehtävät, joissa tavoitteen mukainen osaaminen kehittyy	Oppimis-ympäristöt	Miten opiskelijaa ohjataan tavoitteen saavuttamiseksi?	Miten opiskelijan tavoitteen mukainen osaaminen tulee näkyväksi/ arvioitavaksi?
1.				
2.				

Osaamistavoitteet tutkinnon perusteista johdettuna.

LOMAKEPOHJA SÄHKÖISENÄ: bit.ly/lomakkeet

MIHIN SOVELTUU?

Opiskelijan oppimisprosessin suunnitteluun.

MIKSI?

Lomakkeen avulla opiskelijan oppimisprosessi hahmottuu kokonaisuutena alkaen osaamistavoitteista ja päättyen osaamisen arviointiin. Osaamistavoitteiden avaaminen työtehtäviksi konkretisoi oppimista.

Työpaikan työtehtävien kartoittaminen auttaa näkemään, mitä asioita työpaikalla voi oppia. Kartoittamisessa voi käyttää apuna työanalyysia, jonka tuloksia voi käyttää apuna työtehtävien yhdistämisessä tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimuksiin. bit.ly/lomakkeet Työanalyysi

Opettaja varmistaa, että työpaikkaohjaaja tuntee osaamistavoitteet ja ottaa huomioon, millaista ohjaamista opiskelija tarvitsee. Opiskelijalle mahdollistetaan osaamistavoitteiden suuntainen oppiminen työtehtäviä, työvuoroja ja vastuutehtäviä suunniteltaessa.

MITEN?

Lomakkeen täyttäminen aloitetaan oppilaitoksessa ennen työssäoppimista opiskelijan kanssa.

Lomakkeeseen kirjataan, missä eri oppimisympäristöissä oppimista tapahtuu työssäoppimisjakson aikana; mitä tehdään työpaikalla ja mitä tietoteknologian avulla.

Lisäksi opiskelija suunnittelee, miten hänen työssään pitäisi näkyä ammatillisuus, asiakaspalvelu, turvallisuus ja yrittäjyys.

Työssäoppimisen alussa opiskelija täydentää lomaketta ohjattuna. Lomake käydään läpi opettajan ohjauksella tai videoneuvottelussa.

Hanna Toivola CC BY-SA-NC

Prosessi tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen saavuttamiseen. Kaija Mattila 2014.

YHTEISTEN TUTKINNON OSIEN YHDISTÄMINEN TYÖSSÄOPPIMISEEN

Yhteisten tutkinnon osien yhdistäminen työssäoppimiseen edellyttää ammatillisten aineiden ja yhteisten tutkinnon osien opettajien yhteissuunnittelua sekä yhteistä opetuksen toteutussuunnitelmaa tutkinnon osittain. Se edellyttää opetussuunnitelmien keskeisten osaamisvaatimusten visualisointia ja avaamista käytännön työtehtäviksi sekä ammatillisten tutkinnon osien että yhteisten tutkinnon osien osalta. Opiskelijoiden oppimispolut voivat poiketa toisistaan: joku tarvitsee lähiopetusta, kun jollekulle toiselle asia avautuu paremmin työssäoppimiseen kytkettynä.

Kielten opiskelua työssäoppien on toteutettu opiskelijan suorittaessa opintojaan työvaltaisesti. Opinnot on räätälöity yksilöllisesti opiskelijan lähtötaso ja osaamistavoitteet huomioiden. Suunnitteluvaiheessa on huomioitu, miten vieraat kielet sisältyvät työpaikan toimintaan; esimerkiksi koneiden ja laitteiden manuaalit, atk-ohjelmat, ruokalistat, tuoteselosteet, tiedonhaku ja asiakaspalvelu. Tämän pohjalta on suunniteltu alakohtaiset oppimistehtävät. On käytetty käännöstehtäviä, työtehtävien kuvauksia, esitemateriaaleja, asiakirjoja ja työssäoppimispäiväkirjaa on pidetty sovitun ajan vieraalla kielellä. Joillakin työpaikoilla haasteena on suullisen kielitaidon osoittaminen käytännön asiakaspalvelussa. Jatkossa tätä kehitetään niin, että otetaan käyttöön suullisen kielitaidon kehittämiseen puheviestit, keskustelut ryhmässä tai opettajan kanssa esimerkiksi WhatsApp puheviesteillä.

OPETTAJA JUSSI NYBLÖM urly.fi/jRR

Seuraavina kehitysaskeleina tehtävien integroiminen entistä enemmän ammattialaan liittyviksi. Tätä varten tarvitaan yhteistyötä ammattiaineen opettajien kanssa. Ohjauspaja, jossa sekä opettaja, että opiskelijat saisivat alkuohjauksen blogin käyttöön. Taustatuki tarvitsee olla, mikäli joitakin ongelmia blogin käytön suhteen ilmenee. Itse en koe vielä hallitsevani blogia siten, että uskaltaisinkin ottaa sitä yksin opetuskäyttöön.

OPETTAJA SAIJA POHJOLA, äidinkieli urly.fi/jno

Työssäoppimisen aikana suoritettavat pelkät äidinkielen tehtävät painottuivat liikaa kirjoittamiseen, mikä voi olla joillekin opiskelijoille vaikeaa ja estää osallistumisen. Äidinkielen tehtävät voisi jotenkin sisällyttää ammatillisiin tehtäviin niin, että opiskelijoille lähetettäisiin vain yksi tehtävä, jossa on sekä ammatillisia, että äidinkielisiä osioita. Äidinkielen tehtävätkin voisivat painottua kuvallisiin ja visuaalisiin vaatimuksiin. Joka tapauksessa tehtävien tulisi olla pienimuotoisia, jotta kaikki opiskelijat voisivat niihin vastata ja jotta ne eivät vaatisi kerralla liikaa aikaa ja vaivaa.

LEHTORI ANNE AARELA-REKONEN, painoviestintäala urly.fi/jnH

MIHIN SOVELTUU?

Yhteisten tutkinnon osien integrointiin ammatillisiin opintoihin ja/tai työssäoppimiseen.

Suunnittelutyökalu
bit.ly/lomakkeet
Integraatio

MIKSI?

Ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien yhdistäminen mahdollistaa opiskelijoille vaihtoehtoisia tapoja suorittaa yhteisiä tutkinnon osia yksilöllisesti.

Ammatillisiin kokonaisuuksiin integroidut yhteiset tutkinnon osat soveltuvat usein opiskelijalle, joka oppii asioita parhaiten itse tekemällä ja yhdistämällä opittavan asian käytännön työtehtäviin.

MITEN?

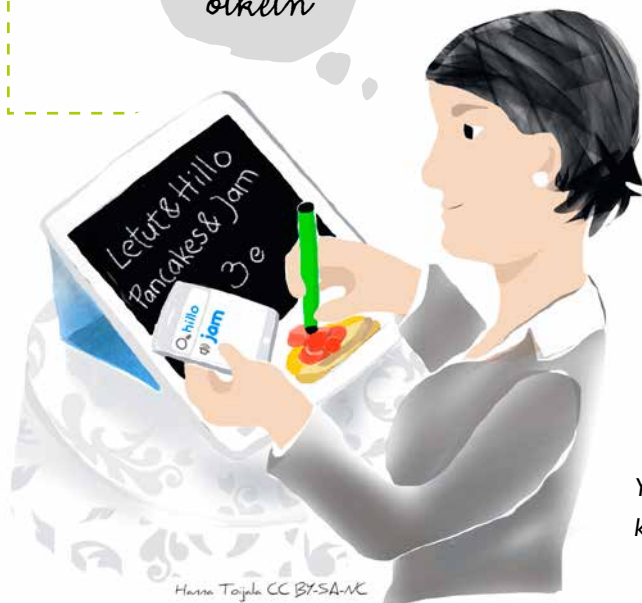
Yhteisten tutkinnon osien integrointi ammatillisiin opintoihin ja työssäoppimiseen edellyttää opetussuunnitelman avaamista käytännön työtehtäväksi sekä ammatillisten opintojen että yhteisten tutkinnon osien osalta.

Tämä edellyttää ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien opettajien yhteissuunnittelua ja yhteistä opetuksen toteutussuunnitelmaa.

Osa opinnoista voidaan toteuttaa oppilaitoksessa samanaikaisopettajuuden avulla ja osa työssäoppimisessa.

Oppimisessa ja sen dokumentoinnissa voidaan hyödyntää tietoteknologiaa ja yhdistää sitä esimerkiksi kielten opiskeluun. Ammattialaan liittyviä videoita voidaan käyttää tehtävien tukena työssäoppimisessa.

*Muistin
oikein*

Yhteisten tutkinnon tutkinnon osien sisältöjä kannattaa yhdistää työssäoppimiseen.

OSAAMISTAVOITTEIDEN VISUALISOINTI TYÖTEHTÄVIKSI

Ammatillisten ja yhteisten tutkinnonosien integrointi kokonaisvaltaiseksi oppiainerajat ylittäväksi kokonaisuudeksi. Esimerkkinä kokonaisuudesta MAJOITUS- JA RAVITSEMUSPALVELUISSA TOIMIMINEN ja YHTEISTEN TUTKINNON OSIEN integroinnin mahdollisuudet. Opetussuunnitelman keskeiset osaamisvaati-

mukset visualisoidaan ja avataan toteutussuunnitelmaan käytännön työtehtäviksi, joita tekemällä opiskelijan on mahdollista saavuttaa tavoitteiden mukainen osaaminen sekä ammatillisten tutkinnon osien että yhteisten tutkinnon osien osalta.

Tutkinnon osien mukaiset arvioinnin kohteena olevat työprosessit ja työmenetelmät – käytännön konkreettisina työtehtävinä joita tekemällä osaaminen hankitaan aidossa kontekstissa.

ALAN TYÖTEHTÄVISSÄ AMMATILLINEN OSAAMINEN karttuu opettajan ja työpaikkaohjaajan ohjauksessa

SOSIAALINEN JA KULTTUURINEN OSAAMINEN
kulttuuri, taide, etiikka, ympäristötieto

VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN
Alan työtehtäviin integroituna äidinkieltä, englantia ja ruotsia, reseptit ja ruokalistat asiakaspalvelua, vuorovaikutusta, suullista ja kirjallista viestintää suomeksi ja vieraalla kielellä

MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLINEN OSAAMINEN

Fysiikkaa ja kemiaa keittiössä: lämpötilat, kemialliset aineet, happamat, emäkset, proteiinit, kemialliset prosessit

Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen, tiedonhaku ja alan ohjelmistot sekä työprosessien dokumentointi tekstin, kuvien ja videon blogiin ja sähköiseen portfolioon

Alan työtehtäviin integroituna matematiikkaa peruslaskutoimitukset, murtoluvut, %-laskut, ohjeiden muuntaminen

YHTEISKUNNASSA JA TYÖELÄMÄSSÄ TARVITTAVA OSAAMINEN
yhteiskuntataidot, työelämätaidot, yrittäjäyys ja yritystointiminta, työkyvyn ylläpitäminen

Yhteisten tutkinnon osien mahdollisuuksien visualisointi Kaija Mattila
2014. Kuvat Hanna Toijala 2014 CC BY-SA-NC

[6]

Opiskelijan
työssäoppiminen
yhteisöllisenä
vertaisoppimisena

6 OPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMINEN YHTEISÖLLISENÄ VERTAISOPPIMISENA

Harvalla työpaikalla on aiemmin hyödynnetty näin paljon verkkoa ja mobiililaitteita. Siksi pitää sopia tarkasti, mitä kaikkea työpaikalta voi näyttää opettajalle, opiskelijaryhmälle tai julkisesti verkossa.

Työpaikan tehtävänä on huolehtia siitä, että opiskelija saa riittävän perehdytyksen työtehtäviin, työturvallisuuteen sekä työpaikan yleiseen toimintakulttuuriin heti ensimmäisestä päivästä alkaen. Monella työpaikalla mobiililaitteiden ja verkon hyödyntäminen oppimisessa on uusi asia, mikä pitää ottaa huomioon suunniteltaessa työssäoppimisen pelisääntöjä ja etenemistä. Alkuperehdytys on vain osa opiskelijan työssäoppimisprosessia, lisäksi tarvitaan muuta ohjausta ja opastusta. Työpaikkojen omat perehdytyskäytännöt ja -lomakkeet sopivat prosessin seurantaan. Mikäli sellaisia ei ole, voi hyödyntää sähköisessä julkaisussa olevaa lomaketta. bit.ly/lomakkeet Perehdytyslomake

Talonrakennusalan työssäoppimisen ohjaus WhatsAppin avulla: Kun ryhmään lähetetyssä työkuvasa oli havaittavissa jokin puute työturvallisuudessa (kaiteen puuttuminen) tai muu asia, otin yhteyttä opiskelijaan heti. Pääasiassa ohjaaminen tapahtui puhelimitse tai käynnin yhteydessä, koska on helpompaa hoitaa asia puhumalla kuin näpyttelemällä matkapuhelimella. Jatkossa opiskelijoita pitää ohjeistaa enemmän, kuinka WhatsAppia hyödynnetään. Samoin blogin tekemiseen opiskelijoita täytyy osallistaa enemmän.

OPETTAJA TEUVO TERVO url.fi/jmO

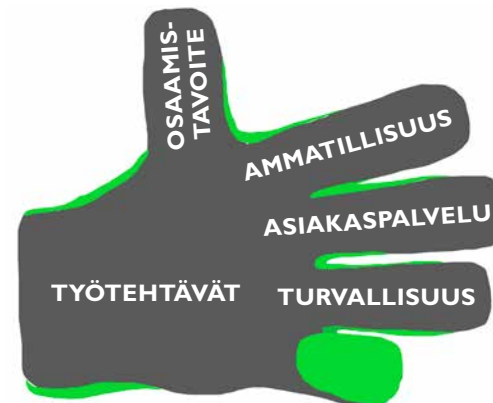
OPPIMINEN NÄKYVÄKSI

Opettaja antaa yksilö- ja ryhmätehtäviä työssäoppimisen ajalle. Opiskelijat tekevät niistä merkintöjä omaan sähköiseen portfolioon ja oppimispäiväkirjaan sekä keskustelevat ryhmän keskustelualueella opettajan ohjauksessa.

Olis hyvä kun ovat täällä harjoittelemassa, että syntyis jälkeä. Vois vaikka itse palata siihen ja jos vielä tarpeen, tehdä yhteenvetoja, olis oma historia, ehkä kasvattais sitä motivaatiota, fiilistä, mitä sieltä voisikaan löytyä, eihän tässä ihan turha kaveri oo jo noin paljon on tuottanut.

AUTOALAN TYÖNANTAJAN EDUSTAJA

Opiskelija tekee työssäoppimistaan näkyväksi sähköisen portfolioonsa ja oppimispäiväkirjansa avulla. Ne voivat sijaita esimerkiksi blogissa, wikissä, portfoliopalvelussa, sosiaalisen median verkkojulkaisupalvelussa tai oppilaitoksen ylläpitämänä palveluna.

Työssäoppimisen yksi keskeinen opittava asia on työturvallisuus.

En itse näe kovin suurta lisäarvoa blogissa välineenä – toki se on ikään kuin portfolio, johon tiettyyn aiheeseen liittyviä tekstejä saa koottua, ja ne jäävät sinne talteen paremmin kuin sähköpostiin. Jos on taiteellinen ihminen, blogissa pääsee tuomaan omaa persoonaansa paremmin esiin kuin pelkän Word-tiedostoon tehtävän harjoituksen kautta.

OPETTAJA SAIJA POHJOLA, äidinkieli urly.fi/jno

Opasta opiskelijaa ottamaan paljon kuvia, joista on myöhemmin helppo valita. Kuvat helpottavat tekstien kirjoittamista.

No jippii onpas kivaa kun pääsee käyttää someekin koulun käyntiin!
MERKONOMIOPIKELIJA

Opiskelija voi saada palautetta, vertaistukea ja -arviointia ryhmälle ja opettajalle jakamistaan asioista. Toisten töitä kommentoidessaan opiskelija oppii itsekin. Jotta oppimisprosessi on hallittu, opettaja ohjaa sitä koko opintojen ajan.

Maatalousalan perustutkintoa suorittavien, kolmannen vuoden opiskelijoiden syksyn ensimmäisen jakson työssäoppimisen ohjaaminen mobiililaitteiden avulla. Ohjauksessa käytetään yhteisöllistä oppimispäiväkirjaa ja erilaisia oppijoita tukevaa strukturoitua tehtävää. Strukturoituna tehtävänä on opiskelijan valitseman työtehtävän mukaisen korjaus- ja huolto-ohjeen laatiminen. Työt toteutetaan yhteiseen blogiin, valokuvina ja kuvaa selittävinä teksteinä. Tehtävä reflektoidaan ryhmässä heti toisen jakson alussa. Työskentelyn perustana ovat oppimisen syventäminen oppimispäiväkirjan ja ammattiosaamisen näyttöön kytketyn ammatillisen blogitehtävän avulla. Yhteinen blogi toimii myös oppimiskokemusten jakamisessa pienryhmässä.

LEHTORI JARI LAINE urly.fi/jnm

REFLEKTIO – OMAN OPPIMISEN JA TYÖSKENTELYN POHDINTAA

Oppiminen on parhainta silloin, kun opiskelija kokee opittavan asian itselleen merkitykselliseksi. Kokemuksesta tulee löytää oppimisen arvoiset asiat ja opittu pitää liittää aiemmin opittuun. Taivotteellinen oppiminen edellyttää itsereflektiivisiä valmiuksia. Itsereflektiolla opiskelija tekee itselleen ja toisille näkyväksi omaa toimintaansa. Se on oman toiminnan perusteiden tutkimista ja tiedostamista, omakohtaista oivaltamista. Reflektiiviseen prosessiin kuuluu kokemusten mieleen palauttaminen ja kertaaminen tai kertominen muille, kokemusten uudelleenarviointi sekä myönteisten ja kielteisten tunteiden huomioon ottaminen.

Opiskelija pohtii omaa ja toisten toimintaa sekä ottaa vastaan palautetta. Opiskelija tulee tietoiseksi omasta toiminnastaan ja kykenee kehittämään toimintaansa omien pohdintojensa sekä saamansa palautteen pohjalta. Näin hän kykenee myös sovelta-
maan aiempaa kokemustaan uusissa tilanteissa.

Facebook ja Messenger auttoivat ainakin minua ymmärtämään oppijoiden aivoituksia ja ratkaisuja. Sain myös valmentajalle tärkeää tietoa fiiliksistä, haasteista ja oppimisen tasosta. Tämä yhteydenpito ja jakaminen jatkuu toukokuun 2015 loppuun, joten luulen, että kaikki kehitymme viestijöinä ja näiden välineiden käyttäjinä.

VALMENTAJA JARNO RÄSÄNEN, luonnonvara-ala urly.fi/jnn

Yksi tärkeimmistä oivalluksista oli, miten suuri osa opiskelijoiden ajattelusta, tunteista ja toiveista jää luokkaopetuksessa opettajan puheen jalkoihin. Bloggaaminen antaa opiskelijalle mahdollisuuden kertoa ajatuksistaan ja oppimisestaan omalla äänellään ja kaikessa rauhassa. Luokkatilanteissa on vähän aikaa opiskelijan kohtaamiseen. Työssäoppimisen ohjauskäynneilläkään ei yleensä ole tilaisuutta rentoon keskusteluun. Olin iloisesti yllättynyt siitä avoimuudesta ja rikkaudesta, jolla opiskelijat kuvasivat ajatuksiaan ja kokemuksiaan.

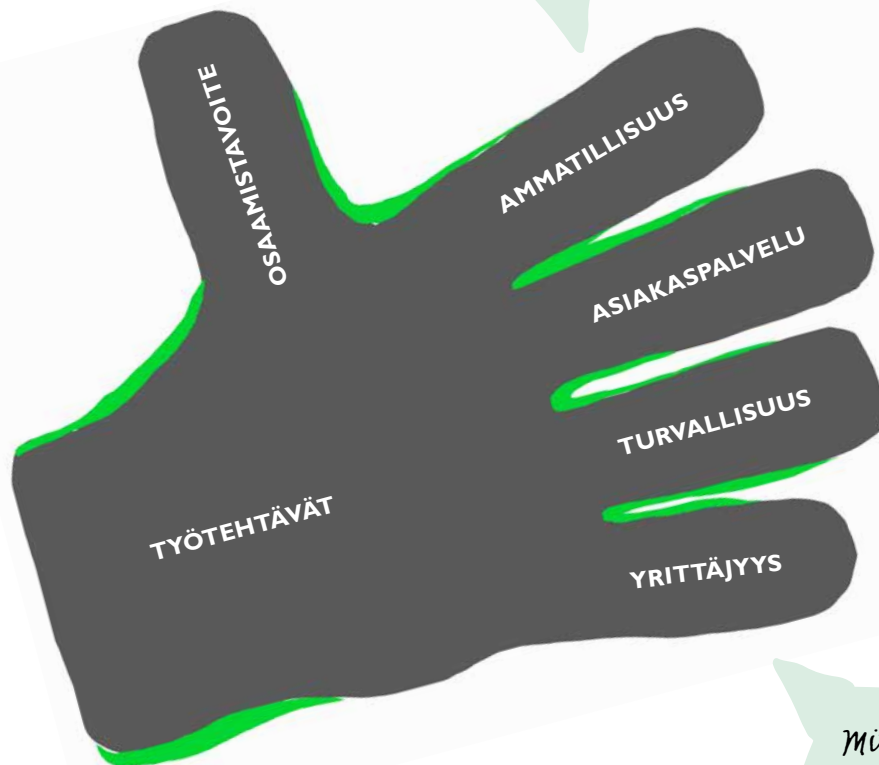
OPETTAJA HANNA SALMINEN, luonnonvara-ala urly.fi/jnl

REFLEKTIO TYÖKALU

Opiskelija pohtii (reflektoi) omaa oppimistaan kirjaamalla sähköiseen oppimispäiväkirjaansa mitä asioita on tehnyt, mitä on oppinut, missä asioissa on mielestään onnistunut ja miksi sekä mitä tekisi seuraavalla kerralla toisin.

Blogien kirjoittaminen ja työstäminen on toiminut merkonomiopiskelijoiden oppimispäiväkirjana ja reflektointivälineenä ja esimerkiksi Ammatilliset tekstitaidot -opintoviikko (äidinkielen atto-opinnoista) on voitu toteuttaa pitkälti blogikirjoittamisen muodossa. Osa oppitunneista on käytetty blogipäivityksiin, osa blogityöstä on tehty kotona.

LEHTORI LEENA KUKKONEN urly.fi/jmj

*Miten ammatillisuus näkyi
tekemässäni työssä?*

*Miten työtehtävät edistivät
ammatillista kasvuaani?*

*Mitä minun pitäisi vielä
oppia?*

*Miten asiakaspalvelu näkyi
tekemässäni työssä?*

*Mitkä ovat vahvuuteni
asiakaspalvelussa?*

*Mitä minun pitäisi vielä
oppia?*

*Miten olen ottanut
turvallisuustekijät huomioon
työssä?*

*Mitkä ovat vahvuuteni
työturvallisuuteen liittyvissä
asioissa?*

*Mitä minun pitäisi vielä
oppia?*

*Miten yrittäjyys näkyi
tekemässäni työssä?*

*Miten otin kustannus-
tietoisuuden huomioon työssä?*

Mitä minun pitäisi vielä oppia?

Opiskelija pohtii, kuinka tehdyissä työtehtävissä näkyivät ja täyttyivät osaamistavoitteet. Reflektoinnissa voi käyttää apuna mobiilihansikkaan sormissa kuvattuja osa-alueita.

ITSEARVIOINTI JA ITSEREFLEKTIO

Itsearviointi ja itsereflektio ovat tärkeä osa oppimisprosessia ammatillisen osaamisen kehittymisen kannalta. Arviointia ja reflektointia tulee tapahtua koko oppimisprosessin ajan.

Itsearvioinnissa opiskelija arvioi omaa osaamistaan suhteessa ammattitaitovaatimuksiin, arviointikriteereihin ja osaamistavoitteisiin. Hän voi käyttää pohjana laatimaansa työssäoppimissuunnitelmaa, jonka tekemisessä voi hyödyntää mobiilihansikkaan osa-alueita. Itsearviointitaitojen kehittämisessä auttaa oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan turvallinen ja luottamuksellinen ilmiympäristö, jossa ei tarvitse pelätä epäonnistumista.

Opiskelija tehostaa ja syventää oppimistaan itsereflektiolla, oman oppimisen ja oppimisprosessin pohtimisella, jonka hän voi kirjata oppimispäiväkirjaansa tai portfolioonsa. Kun opiskelija arvioi ja peilaa oppimisprosessiaan sekä suoriutumistaan työtehtävissä, hän tekee samalla näkyväksi oppimisensa. Oman toiminnan ja sen vaikutusten tunteminen auttaa hahmottamaan työtä kokonaisvaltaisesti. Opiskelija voi käyttää toisilta saatua palautetta hyväksi tarkastellessaan omaa oppimistaan ja osaamistaan realistisesti. Taito arvioida omaa osaamistaan ja reflektoida ammatillista kehittymistään on tärkeää myös työelämässä.

Miten saavutin osaamistavoitteeni?

Millaisia työtehtäviä tekemällä tavoitteisiin pääsy mahdollistui?

Miten työssäni näkyi ammatillisuus, asiakaspalvelu, turvallisuus, yrittäjyys?

Missä asioissa onnistuin hyvin?

Mitkä ovat vahvuuteni?

Millaiset asiat olivat minulle vaikeita ja missä asioissa minun pitää kehittää toimintaani?

Mitä opin?

Miten hyödynsin palautetta?

Miten olen soveltanut oppimaani uusiin tilanteisiin?

LOMAKEPOHJA SÄHKÖISENÄ: bit.ly/lomakkeet Itsereflektio

STRUKTUROIDUT KYSYMYKSET REFLEKTOINNIN TUEKSI

VERTAISOPPIMINEN JA SÄHKÖINEN YHTEYDENPITO RYHMÄN KANSSA

Vertaisoppiminen työssäoppimisen aikana on mahdollista tietoteknologian avulla. Yleisin muoto lienee tällä hetkellä opettajan ohjaama ryhmäkeskustelu verkossa sekä pikaviestinten avulla käydyt keskustelut. Myös tutkimalla ja kommentoimalla toisten opiskelijoiden sähköisiä portfolioita ja oppimispäiväkirjoja voi oppia paljon muiden opiskelijoiden kokemuksista.

Ryhmän kanssa sovitaan etukäteen, miten annetaan palautetta esimerkiksi mobiilihansikkaan näkökulmia käyttäen. On tärkeää sopia, kuka kommentoi, kannustaa, antaa rakentavaa palautetta tai vertaisarvioi ketäkin ja milloin se tehdään. Oppimisprosessiin voi kuulua myös ryhmän yhteinen videoneuvottelu sovittuna aikana.

Opiskelijoiden kanssa yhdessä on hyvä laatia säännöt verkkokeskusteluun siitä, miten sosiaalisessa mediassa käyttäydytään ja minäkäläisen vaikutelman kirjoitettu teksti antaa verrattuna puhuttuun tekstiin. Vaikeutena näyttää olevan aiheesta pysyminen ja asiallisten ilmaisujen käyttö. Syytä olisi harjoitella myös sitä, miten ylläpidetään vuorovaikutteisuutta, myönteistä asennetta ja keskustelun viemistä eteenpäin tarttumalla olennaisiin asioihin ja jatkamalla edellisistä puheenvuoroista.

LEHTORI ANNE AARELA-REKONEN, painoviestintäala url.fi/jnH

Sovi opiskelijan ja ryhmän kanssa etukäteen video-ohjausaikoja. Videopuheluita voi soittaa aina tarvittaessa ja videoneuvotteluun voi kutsua myös työpaikkaohjaajan.

[7]

Tavoitteellinen
työssäoppimisen
ohjaus tietoteknologiaa
käyttäen

7 TAVOITTEELLINEN TYÖSSÄOPPIMISEN OHJAUS TIETOTEKNOLOGIAA KÄYTTÄEN

Työssäoppimiskäyntien lisäksi opettaja ohjaa työssäoppimista verkossa ja voi hyödyntää siinä mobiilihansikasta. Mobiililaitteiden ja tietoteknologian käyttöä opiskelussa ja ohjauksessa on hyvä harjoitella ennen työssäoppimista. Opettajan ohjaustyyli valikoituu tilanteen mukaan. Erilaiset ohjaustyyli, ks. url.fi/jRm

Opettaja voi seurata opiskelijan sähköistä oppimispäiväkirjaa sekä portfolioa ja kohdentaa ohjausta ja tehtäviä tarpeen mukaan. Opiskelijan kirjaamat tavoitteet ja niiden pohjalta suunnitellut työtehtävät toimivat selkeästi työssäoppimisen pohjana ja ohjaajan on helppo tukea opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa. Ohjaaja käy viikoittain keskustelua opiskelijan kanssa oppimisen etenemisestä ja antaa palautetta opiskelijalle hänen toiminnastaan suhteessa alussa tehtyyn oppimisprosessin suunnitelmaan. Ohjaaja tekee yhdessä opiskelijan kanssa suunnitelmaan tarvittavat tarkennukset. Kun opiskelijaa tuetaan ja motivoidaan ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa, kehitetään myös opiskelijan itsearviointitaitoa. Opettaja ja työpaikkaohjaaja auttavat opiskelijaa ymmärtämään ja kehittämään työtapojaan esimerkiksi käyttämällä erilaisia ohjaustylejä.

Työssäoppimispaikalla rutiinit vievät usein työssäoppijan mennessään. Pian onkin tunnit lusittu ja jakso päättymässä – saavutettiinko tavoitteet? Jotta blogista olisi tässä suhteessa apua, sen on mielestäni hyvä olla strukturoitu. Blogiin kannattaa siis luoda esim. tekstipohjia, jotka ohjaavat opiskelijan kirjoittamista ja kuvaamista. Tästä on paljon apua esimerkiksi ammattiosaamisen näyttöön valmistauduttaessa. Tietty etenevä rakenne blogissa auttaa opiskelijaa myös hahmottamaan, millaisia oppimistavoitteita tähän työssäoppimisjaksoon kuuluu ja millä tavoin niitä kohti voisi pyrkiä.

OPETTAJA HANNA SALMINEN, luonnonvara-ala urly.fi/jnl

Opiskelijoiden työssäoppimisen ohjaus tapahtui pääsääntöisesti blogin avulla. Opettaja laati kolme ohjausvideota ja täydensi niitä viikoittaisilla blogiteksteillä, joilla opettaja ohjasi oppimisprosessia. Opiskelijat kokivat saaneensa riittävästi tukea ja ohjausta blogin avulla. Ohjausmateriaalissa olisi kannattanut olla enemmän kuvia. Myös videoiden tekemiseen kannattaa panostaa. Osalle opiskelijoista ohjaus menee paremmin perille videon kuin kirjallisten ohjeiden kautta. Ohjaavan opettajan roolissa painottuu suuntaviivojen näyttäminen ja keskustelussa tukeminen.

LEHTORI ANNE-MARIE LESKINEN, hyvinvointiala urly.fi/jnl

Työssäoppijan on tärkeää saada oikea-aikaisesti jatkuvaa palautetta ja arviointia sekä tuntoa, että oma ryhmä ja opettaja ovat kiinnostuneita hänen ajatuksistaan. Verkossa voidaan käydä keskustelua työssäoppimisen aikana koko ryhmän kanssa aiheista, joista muuten puhuttaisiin vasta lähitapaamisissa. Ajankohtaisten asioiden tiedottaminen ryhmäviesteillä on reaaliaikaista ja tavoit-

päivän
kommentit

Hanna Toijala CC BY-SA-NC

Voit myös vastata yhteisesti opiskelijoiden kysymyksiin ja viestittää tarvittavia asioita.

taa nopeasti. Yksityisviestit ja video-ohjaus sopivat henkilökohtaiseen ohjaukseen. Opettajan verkkoon kokoama sisältö voi tukea opiskelua ja työssäoppimista. Verkkosivusto voi auttaa opiskelijaa hahmottamaan opintokokonaisuutta paremmin. Työssäoppimisen keskeiset sisällöt, ammattitaitovaatimukset, arviointikriteerit, aikataulut, ohjeet ja viikkotehtävät sekä linkit löytyvät yhdestä paikasta.

YHTEISÖLLINEN REFLEKTIO VERKOSSA

Hyvin toimiva ryhmä toimii usein hyvin myös ryhmäkeskustelussa verkossa. Yhteys toisiin opiskelijoihin lisää yleensä motivaatiota. Yhteydenpito toisiin työssäoppijoihin laajentaa opiskelijan näkemystä. Toisten kokemuksia ja ideoita voi hyödyntää jo työssäoppimisen aikana omalla työssäoppimispaikalla. Opettajan on myös helppo vastata yhteisesti opiskelijoiden kysymyksiin ja viestittää tarvittavia asioita.

Ohjaamme teollisen pintakäsittelyn opiskelijoiden työssäoppimista lähes päivittäin muiden työtehtävien lomassa verkkokeskustelussa Facebookin suljetussa ryhmässä. Lisäksi käytössä ovat opiskelijoiden Blogger-blogit ja videoyhteys ohjauksessa. Tyypillisiä Facebook-keskustelun aiheita ovat opettajien ja opiskelijoiden nettisivuihin sekä alan julkisiin sivuihin liittyvät linkit, ohjeiden tarkennus, aikataulumuutoksista ym. tiedottaminen ja muistuttelu. Toiveissa on, että vuoropuhelu työssäoppimisen teknisistä asioista lisääntyy jatkossa, kun opiskelijat lukevat enemmän toistensa blogeja ja keskustelevat sieltä nousevista aiheista.

LEHTORI JARIVÄLKKNEN url.fi/jmT

Reflektoiden kootaan ja jäsennetään uutta tietoa aiempien kokemusten ja tiedon pohjalta. Oma näkemys suhteutetaan muiden käsityksiin ja ymmärretään niiden välinen riippuvuus. Tällöin merkityksellisiksi tulevat myös toisten havainnot, pohdinnat ja arvioinnit. Siihen sisältyy keskustelua, jakamista ja avoimuutta erilaisille kokemuksille ja oppiminen on yhteisöllistä ja yhteistoiminnallista. Yhteisöllinen reflektio tukee ammatillista kasvua, oppimista ja oppimisprosessia. Se syventää opiskelijan omaa osaamista ja vahvistaa ryhmätyöskentelyä.

Kannusta opiskelijaa kysymään rohkeasti neuvoa työpaikalla ja keskusteluryhmässä sekä kirjaamaan ja pohtimaan saatua palautetta oppimispäiväkirjassa.

Opettaja ohjaa keskustelun alkuun ja ohjaa sitä tarkentavin kysymyksiin. Opettaja tekee aiheeseen liittyviä väliyhteenvetoja ja vastauttaa ryhmän työskentelyä eteenpäin. Opettaja antaa viikoittain syötteitä, mihin kiinnittää huomiota, jotta oppimisprosessi etenee. Lopuksi tehdään yhteenvedo opitusta ja pohditaan, mitä saavutimme, mitä emme ja miksi, mikä oli vaikeaa saavuttaa ja miten siitä selvisimme. Jokainen kirjoittaa oppimastaan oppimispäiväkirjaansa.

Opettaja pyysi kaikkia ryhmän jäseniä vastaamaan ensimmäiseen päivitykseen kertomalla, mitä kuuluu nyt ja miltä ensimmäiset päivät ovat tuntuneet. Kun kaikki olivat vastanneet, opettaja teki keskustelun aloituksen siisteyden merkityksestä työntekijöille ja asiakkaille. Keskustelussa oli aktiivisia opiskelijoita ja niitä, jotka eivät kommentoineet kuin erikseen pyytämällä. Opiskelijat pitivät kuitenkin työtavasta, koska toisten juttujen lukeminenkin auttoi.

OPETTAJA SOLEI VUORTENSOLA, hiusala urlly.fi/jnu

VERTAISARVIOINTI

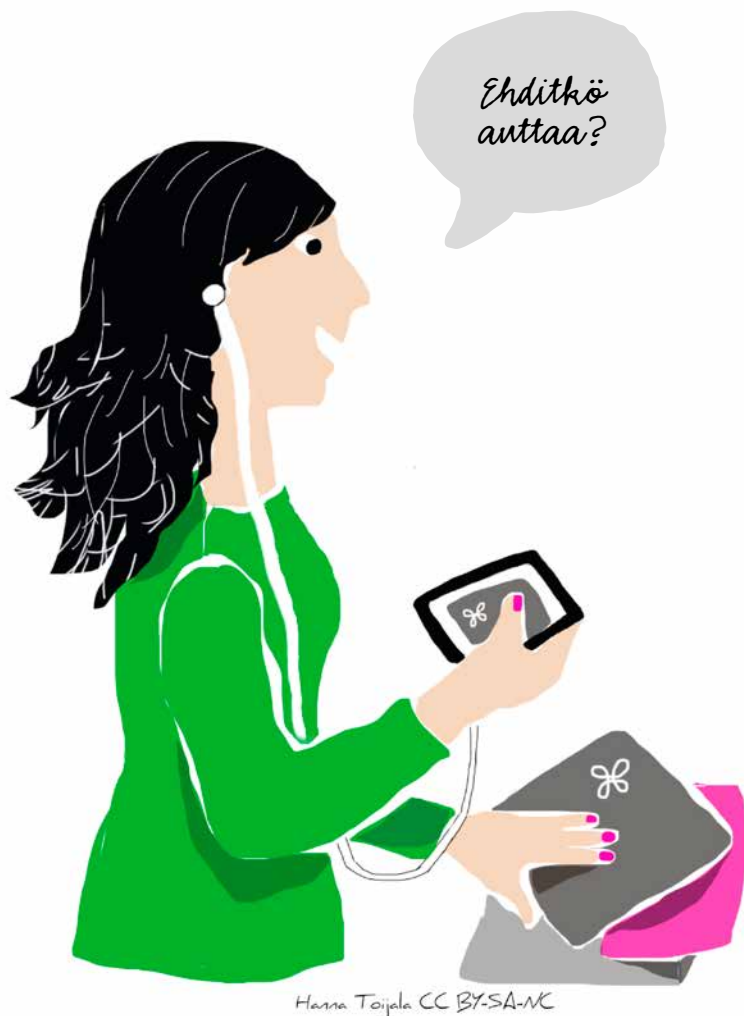
Vertaisarviointi antaa ryhmän tukea opintojen alussa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Se syventää omaa osaamista ja vahvistaa sekä pari- että ryhmätyöskentelyä.

Ryhmän kanssa yhdessä sovitaan vertaisarvioitavaksi jokin yhteisöllisesti reflektoitava osa opinnoista. Opettaja seuraa ja ohjaa tarvittaessa keskustelua. Opiskelijat antavat toisilleen palautetta ja arviointia kannustavasti ja rakentavasti.

Opettaja huolehtii, että keskustelu pohjautuu opintojen alussa yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin, jotka ovat suhteessa osaamistavoitteisiin ja tutkinnon perusteiden arviointikriteereihin. Vertaisarvioinnin päätyttyä jokainen opiskelija tekee itserefleksion omaan oppimispäiväkirjaansa. Lisää vertaisarvioinnista: urlly.fi/jzY

Merkonomiopintojen Visuaalisessa myyntityössä - työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen ”uusi ulottuvuus” dokumentoinnissa ja yhteistyössä työnantajien kanssa: uutta olivat blogien kokoaminen ja varsinkin kuvien merkitys opiskelijoiden tietojen ja taitojen kirjaamiseen, sekä Facebookin kautta annetut viikkotehtävät. Myös vertaisarviointia harjoiteltiin siten, että kukin kävi kommentoimassa luokkatoverien blogeja kannustaen ja kehitysideoita antaen. Jotkut työnantajat antoivat välitöntä positiivista palautetta uudesta käytännöstä. Ohjaus sekä yhteys opettajaan työssäoppimisen aikana toimivat hyvin. Mobiililaitteet mahdollistivat vuorovaikutuksen ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa. Näytön dokumentointi ja itsearviointi tehtiin blogiin.

LEHTORI RAUNI HIRVONEN urlly.fi/jmR

Käyt harvemmin työssäoppimiskäynneillä, mutta olet useammin yhteydessä opiskelijoihin. Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

VIDEOYHTEYDEN KÄYTTÖ OHJAUKSESSA

Opettaja ja opiskelija voivat olla videoyhteydessä toisiinsa mobiilisti. Videoyhteyden avulla on mahdollista ohjata opiskelijoiden oppimisprosessia työssäoppimisen aikana ja antaa reaaliaikaista palautetta opiskelijalle. Myös ammattiosaamisen näytöissä ja arviointikeskusteluissa voidaan käyttää videoyhteyttä.

Korvaamme osan teollisen pintakäsittelyn opiskelijoiden työssäoppimiskäynneistä videoyhteydellä (FaceTime, Skype, Adobe Connect). Lisäksi on käytössä suljettu Facebook-ryhmä ja opiskelijoiden Blogger-blogit. Välineiden käyttöä on harjoiteltu lähijaksolla ja laitteet on testattu juuri ennen työssäoppimaan lähtöä. Työssäoppimisessa oleva opiskelija näyttää videoyhteydellä tekemiään töitä ja kysyy pulmakohdista. Opettaja näkee samaan aikaan omalla tietokoneellaan videokuvaa opiskelijan työssäoppimispaikalta ja voi antaa ohjausta ja palautetta saman tien. Yksi video-ohjaus kestää muutamasta minuutista puoleen tuntiin riippuen siitä, paljonko käsiteltäviä asioita on ja onko tilanteessa paikalla myös työpaikkaohjaaja. Aiheet nousevat opiskelijan kohtaamista tilanteista, joista hän kirjoittaa omaan Blogger-blogiinsa tai Facebook-keskusteluun. Ohjauksen määrä ja taajuus kasvavat perinteiseen verrattuna, vaikka siihen käytetty aika ei kasva.

LEHTORI JARI VÄLKÄYINEN urly.fi/jmT

Ohjaustilanteessa keskustellaan muun muassa opiskelijan tavoitteista, tavoitteiden mukaisesta toiminnasta tai vaikkapa opiskelijan kohtaamasta ongelmatilanteesta. Laadukas oppiminen edellyttää, että opiskelija pysähtyy tietoisesti pohtimaan ja arvioimaan kokemuksiaan sekä hakemaan uusia näkökulmia omaan tapaan toimia.

Opiskelijan kohtaaminen reaaliaikaisesti mahdollistaa opiskelijan tarpeiden tunnistamisen ja varhaisen psykososiaalisen tuen antamisen. Haasteena voivat olla esimerkiksi oppimisvaikeudet tai jaksamisen ongelmat, jotka ilman tukea voisivat aiheuttaa opintojen viivästymisen tai keskeytymisen.

Videoneuvottelua voidaan käyttää työssäoppimisen aikana sekä sen jälkeen opettajien ja opiskelijoiden yhteiseen reflektioon, jossa työssäoppimisessa saatuja kokemuksia, tietoja ja taitoja esitellään ja pohditaan. Reflektiossa voi olla mukana erikokoisia ryhmiä.

LISÄTYN TODELLISUUDEN JA VIRTUAALISUUDEN MAHDOLLISUUDET TYÖSSÄOPPIMISESSA

Viime vuosina yleistynyt Quick Response -koodi (QR) avautuu mobiililaitteeseen asennetulla koodinlukijalla. Ruutukuva toimii linkkinä ja avaa esimerkiksi seinälle kiinnitetyn, työturvallisuuteen tai työvaiheeseen perehdyttävän ohjevideon kätevästi mobiililaitteelta katsottavaksi. Lisätty todellisuus (Augmented Reality, AR) on QR-koodia kehittyneempää teknologiaa, joka niin ikään yhdistää ja tuo virtuaalista sisältöä reaali maailmaan, esimerkiksi mobiililaitteella katsottavaksi.

Oppimispelien ja simulaatioiden avulla opiskelija voi tutustua ja harjoittaa oman alan työtehtäviä virtuaalisesti. Käsikirjoitus ja tavoitteellisuus vie oppimista suunnitellusti eteenpäin. Oppimista motivoi ja tukee usein pelillisuus, tiedon hakua ja ongelmanratkaisua edellyttävät tehtävät, joita ratkaistaan yksin tai joukkueena. Myös virheistä opitaan, niiden tekeminen on sallittu ja turvallista.

Staattista verkkosivustoa autenttisempi oppimiskokemus syntyy, kun rakennetaan alalle tyypillisestä työssäoppimispaikasta 360-virtuaaliesitys. Työssäoppimispaikalta otettuja panoraamakuvia yhdistelemällä luodaan lähes todellisuutta vastaava virtuaalinen tila, jossa opiskelija voi paitsi katsella ympärilleen myös avata opettajan rakentamia oppimista edistäviä, tarkoituksenmukaisia virtuaalisia sisältöjä.

Ennen työssäoppimisjaksoa 360-virtuaaliesitys voi toimia alan työssäoppimispaikkaan perehdyttäjänä. Työssäoppimisen aikana opiskelija voi hakea virtuaaliesityksestä työssäoppimisjaksolla tarvitsemaansa tietoa, esimerkiksi alan keskeisen vieraan kielen sanaston tai työvaiheen ohjevideon, joita ammatillisten ja yhteisten aineiden opettajat ovat yhdessä sinne laatineet ja koonneet.

Ks. urly.fi/jns

[8]

Oppimisen
ja osaamisen
arviointi

8 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

Arviointikäytännöt ohjaavat keskeisesti opiskelijan oppimisprosessia. Vaikuttava, oikea-aikainen ja oikein kohdistuva arviointi tehostaa oppimista ja opiskelua sekä tukee opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymistä. Oppimisen säännöllisellä arvioinnilla ohjataan, motivoidaan ja kannustetaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen ja tuetaan opiskelijan kehittymistä sekä ammatillista kasvua.

Erikseen suunniteltuja arviointikeskusteluja on hyvä olla työssäoppimisen alussa (etenemisen suunnittelu), työssäoppimisen puolivälissä (väliarviointi) sekä usein työssäoppimisen loppuun sijoituvassa ammattiosaamisen näytössä (osaamisen arviointi). Tilanteen mukaan välineeksi kannattaa valita esimerkiksi videoneuvottelu, portfolion ja oppimispäiväkirjan kommentointi- ja palautetyökalu, pikaviesti hymiöineen tai verkossa tapahtuva ryhmäkeskustelu.

OPPIMISEN ARVIOINTI

Oppimisen arviointi tarkoittaa käytännössä opiskelijan tukemista, kannustamista ja ohjaamista ammattitaitovaatimusten ja tavoitteiden saavuttamisessa. Samalla seurataan oppimisen etenemistä ja kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoja. Joskus on tarpeen vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Tietoteknologiale tyypillinen ajasta ja paikasta riippumattomuus sekä opettajan työssäoppimiskäyntejä tiheämpi ja laajempi sähköinen yhteydenpito opettajan ja ryhmän kanssa monipuolistavat työssäoppijan mahdollisuuksia palautteen saamiseen ja itsearviointiin.

Opiskelijan on tärkeää saada oppimisestaan reaaliaikaista palautetta koko opintojen ajan joko suullisesti tai kirjallisesti. Sähköinen portfolio, oppimispäiväkirja ja ryhmäkeskustelut verkossa auttavat opettajaa hahmottamaan opiskelijoiden erilaisia tarpeita ja oppimisprosessin vaihetta sekä kohdentamaan ohjausta.

Välimatkojen merkitys vähenee ja resursseja voi käyttää tehokkaammin. Matkailualan TOP-ohjauksessa Nurmeksesta Ouluun yhteyttä pidettiin mobiilisti, eikä tehty yhtään työssäoppimiskäyntiä.

OPETTAJA KAISA NYKYRI [urly.filjmK](#)

Opiskelijan käsitteellinen ajattelu- ja ongelmanratkaisuprosessi tulee näkyväksi portfoliossa ja oppimisprosessiin liittyvässä itsearvioinnissa. Opiskelija arvioi itse omaa osaamistaan ja sen kehittymistä keräämiensä tuotosten avulla. Yhdessä ryhmän kanssa arvioiminen tukee opiskelijan itsereflektiota ja antaa mahdollisuuden verrata oman osaamisen kehittymistä suhteessa tavoitteisiin. Kaikkien motivaatiota parantaa oman kehittymisen tunnistaminen ja palautteen saaminen siitä.

OSAAMISEN ARVIOINTI

Osaamisen arviointi tapahtuu ammattiosaamisen näytössä tutkinnon perusteissa olevien ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien pohjalta. Sähköinen oppimispäiväkirja tai portfolio tekee opiskelijalle mahdolliseksi valmistautumisen ammattiosaamisen näyttöön ja sen dokumentoimisen. Opiskelija voi liittää tuotukseensa muun muassa ammattiosaamisen näytön näyttösuunnitelman, ammattiosaamisen näytön aikana tehtyjä työsuunnitelmia, työvaiheiden ja työsuoritusten kuvauksia, saamaansa palautetta, oman työskentelynsä pohdintaa ja itsearviointia.

Jokaisen uuden idean (mm. näyttösuunnitelmavideot) kanssa jouduttiin miettimään ”miksi ja miten” ja oppilaat aina koeponnistivat asian kysymällä ”miksi tehdään näin”. Nämä keskustelut olivat mahtava paikka miettiä myös omalta osaltani toimien järkevyyttä. Ei muutosta muutoksen vuoksi vaan parantunutta toimintaa oppimisen tehostamiseksi.

VALMENTAJA JARNO RÄSÄNEN, luonnonvara-ala urly.fi/jnn

Opiskelija voi hyödyntää tekemäänsä sähköistä oppimispäiväkirjaa tai portfolioa tutkinnon osan osaamisen arvioinnissa. Mikäli tutkinnon osan ammattiosaamisen näyttö on prosessinomainen, eli opiskelija työskentelee useamman viikon ajan tekemänsä suunnitelman mukaan, sähköiseen oppimispäiväkirjaan tai portfolioon on mahdollista dokumentoida myös prosessin eteneminen. Opettaja ja työpaikkaohjaaja voivat tutustua opiskelijan ammattiosaamisen näytöstä laadittuihin aineistoihin. Opiskelija voi osoittaa osaamisensa ja perustella työtään dokumentoimansa aineiston avulla muun muassa arviointikeskustelussa.

Yksilöllistä oppimispolkua laajennetussa työssäoppimisessa suorittava hiusalan opiskelija dokumentoi oppimistehtäviään ja ammattiosaamisen näyttöitään välittäen ne ohjaavalle opettajalle älypuhelimellaan. Osaaminen dokumentoitui tekstein ja kuvin, arviointikeskustelut käytiin WhatsAppin, älypuhelimien tai Facebookin välityksellä. Ammattiosaamisen näytöt suoritettiin tutkinnon osista Permanenttikäsittelyt, Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta sekä Tuoteneuvonta. Atto-opinnoista Äidinkieli ja Yhteiskunta, yrittäjyys ja työelämä. Ohjaajan näkökulmasta kokemus oli positiivinen, matkustusresursseissa säästettiin, työelämän tilanteet pitivät opiskelijan motiivin korkealla ja monipuoliset ohjausmenetelmät mahdollistivat joustavan ohjauksen tilannekohtaisesti.

OPETTAJA LEENA KARMAA urly.fi/jnq

Talonrakennusalan opiskelijat olivat työssäoppimassa Ranskassa ja ohjaus tapahtui mobiilisti. Opiskelijat dokumentoivat tekemiään työtehtäviä käyttäen omia älypuhelimiaan. Opiskelijat tekivät osaamisensa näkyväksi kuvin ja videoin ja arviointikeskustelua käytiin teksti- ja puheviestein, näin opiskelijat suorittavat ammattiosaamisen näytöistä ulkoerhoitoiden osanäytön.

LEHTORI JUKKA KÄRKKÄINEN urly.fi/jmP

[9]
Opettajien
hankepilotit

9 OPETTAJIEN HANKEPILOTIT

Hankkeessa oli mukana viisi ammatillista oppilaitosta. Useiden eri koulutusalojen opettajat pilotoivat tietoteknologian ja mobiililaitteiden käyttöä työssäoppimisessa ja työssäoppimisen ohjauksessa. Alla on listaus piloteissa syntyneistä case-kuvauksista oppilaitoksittain. Case-kuvaukset löydät [urly-lyhytlinkkien](#) kautta hankeblogista.

HELSINGIN KAUPUNGIN OPETUSVIRASTO, NUORISO- JA AIKUISKOULUTUSLINJA, STADIN AMMATTIOPISTO

- › Blogi oppimisen dokumentoinnissa ja vertaisreflektiossa, vaatesala. [urly.fi/jnK](#)
- › Mobiililaitteet työssäoppimisen ohjauksen, arvioinnin ja itsereflektion välineenä, hiusala. [urly.fi/jRN](#)
- › Opettajan muistilista työssäoppimiseen/ Facebook ja blogi ohjauksessa, vaatesala. [urly.fi/jnj](#)
- › Opiskelijaryhmän motivointi, ryhmähengen ylläpito ja ammatillisten kokemusten jakaminen Facebookissa, vaatesala. [urly.fi/jnl](#)
- › Oppimisprosessin ohjaus Facebookissa teemakeskusteluilla ja yhteisellä reflektiolla, hiusala. [urly.fi/jnu](#)
- › Oppimisprosessin suunnittelu ja ohjaus viikkotehtävien ja keskustelujen avulla. Äidinkielen integrointi ammatillisiin aineisiin työssäoppimisen aikana, painoviestintäala. [urly.fi/jnH](#)

- › Oppimisympäristöjen integraatio työssäoppimisessa (Fronter, Kyvyt.fi, blogi). Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen ja tehtävien tekeminen Kyvyt-portfoliolla, elintarvikeala. [urly.fi/jnN](#)
- › Osaamistavoitteiden mukaisten työtehtävien dokumentointia Facebookin oppimispäiväkirjaan. Autoalan opiskelijoiden ja opettajan yhteisöllistä työskentelyä. [urly.fi/jAI](#)
- › ”Tilkkutäkissäkö matematiikkaa?” Ammatilliseen projektityöhön yhdistetty (talous)matematiikkaa – ePortfolio integraation apuna, vaatesala. [urly.fi/jnM](#)
- › Työssäoppimisen arviointikeskustelu Adobe Connect -videoneuvottelua käyttäen, sosiaali- ja terveysala. [urly.fi/jnO](#)
- › Työssäoppimisprosessin ohjaus blogin avulla. Ohjausmateriaalina kirjallista ja videomateriaalia, sosiaali- ja terveysala. [urly.fi/jnL](#)

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ TAVASTIA, AMMATTIOPISTO TAVASTIA

- › Laajennetun työssäoppimisen opiskelijat ovat tehneet näkyväksi oppimistaan Blogger-blogissa omilla mobiililaitteillaan ottamallaan kuvasarjoilla työprosesseista rakennusosalalla. urly.fi/jmU
- › Leipuri-kondiittoriopiskelijoiden kuvaamia videoita työprosesseista osana ryhmän yhteistä OneDrive-kansiota. urly.fi/jmV
- › Opiskelijaryhmän ohjaus ja yhteydenpito Facebookissa ja videoyhteyden käyttö ohjauksessa työssäoppimiskäynnin sijaan. urly.fi/jmT
- › Kahdella sosiaali- ja terveysalan ryhmällä Blogger-pohjaista työssäoppimisen näkyväksi tekemistä. Toisella ryhmällä myös Facebook-ryhmä. urly.fi/jmW
- › Viikkotehtävät opettajan wikissä ja opiskelijoiden Blogger-blogeissa pintakäsittelyalalla. urly.fi/jmS

PÄIJÄT-HÄMEEN KOULUTUSKONSERNI -KUNTAYHTYMÄ, KOULUTUSKESKUS SALPAUS

- › 360-virtuaaliesitys, jossa alojen (hious, sote, auto, raksa) työssäoppimispaikan panoraamakuviin on upotettu ammatillisia opetussisältöjä, sekä esimerkkejä yhteisten tutkinnon osien integroinnista, mobiiliohjauksesta ja virtuaalisuuden hyödyntämisestä työssäoppimisessa. urly.fi/jns
- › Ihonhoito-tutkinnon osan työssäoppimisjakson oppimistehtävien ohjeistus sekä toteuttaminen ryhmäblogissa, Elsa Moodle -oppimisolusta opiskelun tukena. Tiedotuskanavana Facebook-ryhmä. urly.fi/jnr
- › Ohjattu blogi yksilöllisten oppimispolkujen matkakertomuksena, luonnonvara-ala. urly.fi/jnl
- › Ohjattu yhteisöllinen blogi kädentaitojen oppimisprosessin näkyvöittämisessä ja työssäoppimisjakson mobiiliohjauksen välineenä, luonnonvara-ala. urly.fi/jnm
- › QR-kooditaulu tutkinnon osaan, jonka avulla opiskelija voi lisäoppia alan työtapoja ja tekniikoita sekä tuotteita hiusten leikkaamisessa, partakäsittelyissä, ehostuksessa ja kampauksissa. urly.fi/jnp
- › Sosiaalinen media, Facebook ja videot valmentajan työkaluna työssäoppimisen ohjauksessa, luonnonvara-ala. urly.fi/jnn
- › AR-työpaja nuorten ja aikuisten lähihoitaja-ryhmille. Etsittiin tietoa ruoansulatuselimistön sairauksista ja tehtiin monimediainen esitys hyödyntäen iPadeja, videota, kuvaa, ääntä ja lisätyn todellisuuden Aurasma-sovellusta. urly.fi/jnt
- › Yksilöllinen TOP-ohjaus ja opiskelu sekä ammattiosaamisen näytöt blogin, WhatsAppin sekä FB:n avulla, hiusala. urly.fi/jnq
- › Äidinkielen kurssin suorittaminen yksilöllisesti blogia hyödyntäen. urly.fi/jno

POHJOIS-KARJALAN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ, POHJOIS-KARJALAN AMMATTIOPISTO NURMES

- › Facebookin käyttö merkonomiopiskelijoiden työssäoppimisen viikkotehtävien ohjeistamisessa, sekä työtehtävien ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä blogi vertaisarvioinnin välineenä. urly.fi/jmR
- › Matkailualan TOP-ohjaus Ouluun, ei yhtään työssäoppimiskäyntiä. Yhteydenpito mobiilisti. urly.fi/jmK
- › Vieraiden kielten integrointi ammatillisiin aineisiin työssäopissa. urly.fi/jRR
- › WhatsApp erityisopiskelijoiden työvaltaisten opintojen dokumentoinnissa ja etäohjauksessa, autoala. urly.fi/jmM
- › WhatsApp kansainvälisen työssäoppimisen ohjauksessa ja ammattiosaamisen näyttöjen dokumentoinnissa – tekstiä, kuvaa ja videointia hyödyntäen talonrakennusalalla. urly.fi/jmP
- › WhatsApp / työssäoppimiskokemusten jakaminen ja vertaisoppiminen talonrakennusalalla. urly.fi/jmO
- › Äidinkieli ja ammatilliset tekstitaidot integroituna ammatillisten opintojen projektien ja työssäoppimisen raportointiin blogeissa, liiketalous. urly.fi/jmJ

INVALIDISÄÄTIÖ, KESKUSPUISTON AMMATTIOPISTO

- › Blogi erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oppimisen dokumentoinnissa, tanssiala. urly.fi/jnF
- › Blogi ja Google Forms erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työssäoppimisen ohjauksessa tieto- ja tietoliikennetekniikassa. urly.fi/jnv
- › Blogi portfoliona ja osallistamisen välineenä, tanssiala. urly.fi/jnE
- › TOP-blogi opinnäytteenä, kiinteistöpalvelu- ja tanssiala. urly.fi/jnG

ESIMERKIT JA OHJEET

- › Työkalut ja lomakkeet. bit.ly/lomakkeet
- › Erilaisia tapoja tehdä yhteenvetoja ryhmäkeskusteluista verkossa. urly.fi/jzV
- › Vertaisarviointi. urly.fi/jzY
- › Sandbox-oppimispelit. bit.ly/sbpelit
- › Työprosessin dokumentointi portfolioblogiin. urly.fi/jzZ
- › Videoyhteys ohjauksessa. urly.fi/jzVv

[10]

Loppusanat

10 LOPPUSANAT

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen pedagogisen oppimisympäristön kehittäminen -hanke käynnistyi vuonna 2013. Hankkeessa oli tavoitteena kehittää työpaikalla tapahtuvan oppimisen menetelmiä, käytänteitä, oppimisprosessia, ohjausta, arviointia ja näyttöjä hyödyntämällä tietoteknologiaa sekä kehittämällä uusia ohjaustyökaluja. Keskeisenä tavoitteena oli kehittää uusi toimintamalli, jossa hyödynnetään tietoteknologiaa ja pilotoida sitä eri koulutusaloilla työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa ja sen ohjauksessa.

Erityinen pääpaino hankkeessa oli kehittää ja luoda menetelmät ja työkalut, joilla työpaikalla tapahtuvan oppimisen ympäristöstä saadaan pedagoginen oppimisympäristö, joka tukee kompetensipohjaista, työelämälähtöistä oppimista ja sen arviointia. Hankkeessa työstettiin työkalupakki, jota opettajat käyttivät pilotoinnin tukena.

Hankkeessa työskentely on ollut antoisa oppimisprosessi osallisille. Hienointa on kuitenkin ollut tiimin kollektiivinen osaaminen ja oppiminen: kukaan meistä ei yksin olisi osannut kaikkea tätä. Kiitämme rahoittajia, mukana olleiden koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten johtoa, yli viittäkymmentä pilottiopettajaa sekä kaikkia muita hankkeen toteuttamiseen ja ajatusten kirkastamiseen vaikuttaneita henkilöitä.

Palkitsevaa on ollut havaita pilottiopettajien positiivinen asenne kehittämistä kohtaan ja rohkeus astua epämukavuusalueelle kokeilemaan yhdessä opiskelijoiden kanssa mobiililaitteita sekä uusia sovelluksia ja menetelmiä. Muutosta ei ole koettu uhkana vaan mahdollisuutena. Piloteissa opettajat ovat saaneet uusia ideoita toisiltaan. Toivomme tämän jatkuvan hankkeen blogin välityksellä, joka on avoin kaikille. Hankkeen blogi topopeda.blogspot.fi ja julkaisun verkkoversio bit.ly/mobiileillaohjaamaan mahdollistavat kommentoinnin ja keskustelun jatkumisen.

Hanke päättyi 31.12.2014, mutta tekeminen jatkuu.

Hanna Toivola CC BY-SA-NC

Ammatillisessa koulutuksessa työssäoppimisen merkitys osaamisen ja ammattitaidon hankkimisessa on kasvanut. Työpaikka oppimisympäristönä tarjoaa hyvän mahdollisuuden ajanmukaisten ja uusien taitojen opettelulle. Työssä uusien tietojen ja taitojen oppiminen ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan se edellyttää suunnitelmallista työssäoppimisprosessia ja sen ohjausta. Mobiili- ja tietoteknologia tarjoaa opettajille oivat työkalut opiskelijan työssäoppimisen ohjaamiseen ja tukemiseen. Tämä julkaisu on tehty opettajan ja työpaikkaohjaajan virikkeeksi siihen, miten tietoteknologiaa voi hyödyntää työssäoppimisen ja sen ohjauksen kehittämiseen. Julkaisussa kuvataan opettajien ja opiskelijaryhmien aidoissa työssäoppimistilanteissa testaamia, tietoteknologiaa ja mobiililaitteita monipuolisesti hyödyntäviä pedagogisia menetelmiä ja käytänteitä.

JULKAISUN VERKKOVERSIO OSOITTEESSA

bit.ly/mobiileillaohjaamaan